

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Історично-маркована лексика сучасного англомовного кінодискурсу
та особливості її відтворення українською мовою (на матеріалі американського
англомовного серіалу Bridgerton)»

Студентки групи Па 56-22
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська
мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Наконечної Христини Юріївни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2023 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук
Подсевак К.С.

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка: ЄКТС

Київ – 2023

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Historically marked lexical units of the modern English cinema discourse and the features of translating them into Ukrainian (case study of Bridgerton American series)”

Group PA 56-22
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign
Language)
Majoring 035 Philology
Khrystyna Yu. Nakonechna

Research supervisor:
K.S. Podsievak
Candidate of Philology

Kyiv – 2023

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства
студентки II курсу ПА 56-22 групи факультету перекладознавства КНЛУ
Наконечної Христини Юрїївни

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи «Історично-маркована лексика сучасного англомовного кінодискурсу та особливості її відтворення українською мовою (на матеріалі американського англомовного серіалу Bridgerton)»

Науковий керівник Подсевак Катерина Сергіївна

Дата видачі завдання “10” вересня 2022 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2022 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2022 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2022р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2023 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2023р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2023 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2023 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2023 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2023 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студентки II курсу групи **ПА 56-22** факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Наконечна Христина Юріївна

(ПІБ студента)

за темою: «Історично-маркована лексика сучасного англомовного кінодискурсу та особливості її відтворення українською мовою (на матеріалі американського англомовного серіалу Bridgerton)»

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

**Особиста
керівника**_____

думка

**Кваліфікаційна робота _____ може
бути (не може бути)**

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(_____)

_____
(підпис керівника)
керівника)

(ПІБ

” _____ ” _____ 2023 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студентки II курсу групи ПА 56-22 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова) **Наконечної Христини Юрїївни** за темою «Історично-маркована лексика сучасного англійського кінодискурсу та особливості її відтворення українською мовою (на матеріалі американського англійського серіалу Bridgerton)»

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10, один компонент відсутній – 5, декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи у форматуванні – 8, незначні помилки в оформленні – 6, значні помилки в оформленні – 4, оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки у формулюваннях – 6, суттєві помилки у формулюваннях – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, несуттєві помилки у формулюваннях – 8, недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6, відсутній критичний аналіз наукових праць – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, неповне висвітлення результатів дослідження – 6, часткове висвітлення результатів дослідження – 4, не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____
(ПІБ рецензента)

_____
(підпис рецензента)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	5
1.1 Підходи до вивчення історично-маркованої лексики в мовознавстві.....	5
1.2 Історично-маркована лексика в перекладознавчих студіях	10
1.3 Кінодискурс: основні характеристики та аспекти	16
РОЗДІЛ 2	
ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В СЕРІАЛІ <i>BRIDGERTON</i> «БРІДЖЕРТОНИ».....	23
2.1. Семантична класифікація історично-маркованої лексики в серіалі <i>Bridgerton</i> «Бріджертони»	23
2.2. Функціональні особливості історично-маркованої лексики в серіалі <i>Bridgerton</i> «Бріджертони»	34
РОЗДІЛ 3	
СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В СЕРІАЛІ <i>BRIDGERTON</i> «БРІДЖЕРТОНИ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	42
3.1 Переклад засобами прямого відповідника	42
3.2 Застосування прийомів транскодування.....	48
3.3 Застосування лексичних трансформацій у відтворенні українською мовою історично-маркованої лексики серіалу <i>Bridgerton</i> «Бріджертони»	56
3.4 Використання граматичних трансформацій у відтворенні українською мовою історично-маркованої лексики серіалу <i>Bridgerton</i> «Бріджертони»	61
3.5 Лексико-граматичні трансформації як засіб відтворення історично-маркованої лексики серіалу <i>Bridgerton</i> «Бріджертони».....	63
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
SUMMARY.....	78
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Історично-маркована лексика знаходиться у фокусі уваги багатьох науковців з огляду на її комплексний характер. Виникнення історично-маркованої лексики пов'язане безпосередньо з особливостями історичного і культурного розвитку певної групи людей, певного народу. **Актуальність** теми визначається поглибленим інтересом сучасної лінгвістики до вивчення історично-маркованої лексики як мовного явища, а також акцентуванням уваги перекладознавців до методів та способів її перекладу аудіовізуальних матеріалів кінодискурсу.

Мета дослідження полягає у визначенні способів перекладу історично-маркованої лексики з англійської мови на українську в американському англломовному серіалі *Bridgerton* «Бліджертони».

Матеріалом дослідження є американський англломовний серіал *Bridgerton* «Бліджертони» (100 фрагментів, відібраних методом суцільної виборки).

Об'єктом дослідження є історично-маркована лексика в американському англломовному серіалі *Bridgerton* «Бліджертони».

Предметом дослідження є способи перекладу історично-маркованої лексики в американському англломовному серіалі *Bridgerton* «Бліджертони» з англійської мови українською .

Досягнення мети дослідження реалізується шляхом розв'язання таких **завдань**:

- проаналізувати підходи до вивчення історично-маркованої лексики в мовознавстві;
- схарактеризувати історично-марковану лексику в перекладознавчих студіях;
- розглянути кінодискурс, його основні характеристики та аспекти;
- проаналізувати лінгвістичні особливості вживання історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бліджертони»;
- дослідити специфіку відтворення історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бліджертони» українською мовою.

Методи дослідження в роботі включають у себе лінгвістичне дослідження та аналіз матеріалу теми дослідження; пошук та аналіз словникових визначень для позначення та пояснення певних термінів та понять; відбір та аналіз прикладів лексики, що стала матеріалом дослідження в роботі; контекстуальний аналіз для адекватності перекладу певної лексичної одиниці; описовий та зіставний методи для дослідження та аналізу обраних прикладів; статистичний аналіз – з метою обчислення результатів дослідження та їх графічної репрезентації. Комплексне застосування зазначених методів спрямоване на реалізацію поставленої мети дослідження.

Викладені в роботі результати дослідження **апробовані** та представлені на Міжнародній науково-практичній конференції "AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ". На конференції були представлені окремі тези, які включали основні наукові результати цього дослідження: Наконечна Х. Ю. Історично-маркована лексика як перекладознавча проблема: основні підходи до її вивчення. *"AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ". Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції "Наративи сучасної України у світовій геополітиці", 18-19 травня 2023 р.* Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. С 238-241.

Наукова новизна роботи полягає у системному дослідженні типів та функцій історично-маркованої лексики сучасного англомовного серіалу та способів перекладу історично-маркованої лексики з англійської мови на українську.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю застосування їх під час роботи над перекладом кінотексту, у історико-лінгвістичних дослідженнях. Результати дослідження можна використовувати у викладанні таких дисциплін як «Практичний курс перекладу», «Аспектний переклад», «Теорія і практика аудіовізуального перекладу», а також курсів з лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства тощо.

Відповідно до поставлених мети та конкретних завдань дослідження визначено **структуру** роботи. Вона складається зі вступу, трьох розділів із

висновками до кожного з них, загальних висновків до всієї роботи, списку використаної літератури, додатку, який містить 100 фрагментів відібраного ілюстративного матеріалу.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Підходи до вивчення історично-маркованої лексики в мовознавстві

Історизм як важливий принцип моделювання художньої дійсності відіграє важливу роль у сучасному мовознавстві. Незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених аналізу історично-маркованої лексики, в лінгвістиці до сих пір не існує єдиного визначення, яке б повністю характеризувало дану групу лексики. Різні автори описують її як історичний, історико-культурний компонент, національно-самобутню лексику, лінгвоспецифічну лексику, лакуни, безеквівалентну лексику, фонові знання, реалії, культуроніми.

Слова з історичним компонентом позначають лексичні одиниці, своєрідна семантика яких відображає специфіку історії народу. Денотат, який позначений таким словом, з одного боку, може бути загальнолюдським, мати повсюдне поширення, а з іншого, – бути приналежністю тільки даного регіону або даної культури. На думку Н. В. Потапенко, слова з історичним компонентом відносяться до розряду безеквівалентної лексики, яка виявляється при зіставленні мов різних культур [33: 180].

Історичний компонент розглядається дослідниками як залежність семантики мови від культурного середовища індивідуума; відображення в значенні національно-специфічного сприйняття тим чи іншим народом певних реалій, фрагментів дійсності і навіть конструктів народної свідомості; щось відмінне від його лексичного значення, додаткова інформація до лексичного значення. Природа історичного компонента, що забезпечує його функціональне призначення, – бути засобом передачі фонові інформації [45: 48].

А. Волошина зазначає, що історичний компонент є тією категорією, яка виразно відбиває єдність мови та культури, дає змогу описати їх взаємодію через зв'язок образної основи назв зі світоглядом народу [5: 56].

Т. Головач розуміє поняття історичного компоненту як сукупність етномовних одиниць чи мікрокомпонентів різних його рівнів, що надають йому яскраво вираженого національного характеру [8: 38]. О. Тупиця, Л. Зимакова називають історичний компонент країнознавчим культурним – зміст слова, який визначається історією, географією, музикою, фольклором, побутом народу [39]. Історико-культурний компонент – це так звана етнокультурознавча лексика, яка відображає національні особливості рідної мови.

Н. А. Чумак визначає історизми як слова або стійкі словосполучення, які означають зниклі реалії (явища, предмети, речі, тощо). Дослідниця зазначає, що такі реалії можуть стосуватися як далекого минулого, так і останніх епох. Історизм може також бути одним із значень багатозначного слова. Найчастіше, в якості позначення нових реалій, історизми знову можуть увійти в активний словник. У такому випадку вони зберігають свою формальну сторону, змінюючи змістовний компонент, тобто набуваючи нового значення [43: 116].

На думку Г. М. Гайдученко, історизми – застарілі слова пасивного словникового запасу, службовці єдиним виразом зниклих понять, предметів, явищ [7]. Дослідниця виділяє наступні характеристики історизмів:

- 1) історизми є єдиними назвами зниклих предметів і явищ дійсності;
- 2) історизми не мають паралелей в сучасній мові;
- 3) історизми виконують головним чином номінативну функцію;
- 4) історизми використовуються як засоби стилізації, як вказівка на віддалену епоху з метою розширення горизонту епохи твору;
- 5) історизми не мають своїх семантичних еквівалентів.

Причини, що ведуть до історизації лексичних одиниць, – один з найменш вивчених питань теорії застарілої лексики. Відхід історизмів з активного лексичного складу викликаний виключно екстралінгвістичними факторами: появою нових потреб людей, ускладненням форм суспільного життя, розвитком науки, культури, тощо [20].

Характеризуючи різновиди історизмів, варто зазначити, що Г. І. Левченко виокремлює такі типи історизмів, як:

- 1) історизми військового характеру;
- 2) історизми, що позначають одиниці адміністративного поділу, державний порядок, назви цивільних і військових установ, а також осіб, що мають до цього відношення;
- 3) історизми, що характеризують класову і станову структуру суспільства;
- 4) назви предметів і явищ побуту;
- 5) історизми, що розкривають різні форми експлуатації та податкової системи [20].

На основі зіставлення історичних реалій і словникових даних словників Webster's Revised Unabridged Dictionary, The American Heritage Dictionary of the English Language, Collins English Dictionary, Dictionary of English Language and Culture, Oxford Dictionary of British можна навести таку класифікацію історизмів:

- 1) територіальні одиниці (Territorial Units);
- 2) органи влади (Regulatory Bodies);
- 3) культура і традиції (Culture and Traditions);
- 4) соціальні групи (Social Groups);
- 5) предмети повсякденного життя (Items of Everyday Life);
- 6) предмети озброєння (Armament);
- 7) історичне джерело (Primary Source);
- 8) податки і виплати (Taxes and Payments) [27: 291];
- 9) історична особистість (Historical Person);
- 10) історична подія (Historical Event);
- 11) Вторинна номінація історизму, які можуть бути віднесені до історизмів умовно, але вони необхідні для співвідношення з ними історичних епох і асоціативної зв'язності [28: 291].

Наведена класифікація дозволяє якісніше тлумачити історизми, оскільки переклад деяких історизмів на іншу мову практично неможливий або ж пов'язаний зі значними інформаційно-емоційними втратами, а також з порушенням узусу тієї мови, на який переводять. Крім того, можливість

класифікувати історизми сприяє накопиченню їх як пасивному, так і активному словнику читає.

Історизми несуть в першу чергу інформацію про часову маркованість слова, позначаючи предмети і явища, характерні для певних епох. Проте, вони можуть одночасно вказувати і на територіальну віднесеність слова, тобто нести територіальну інформацію. Історизми володіють і стилістичною інформацією [38: 198]: вони вказують на переважну функціональну сферу їх використання, наприклад історичний жанр літератури. Спираючись на теорію номінації, можна виокремити засоби національно-культурної номінації, що виступають як слова і стійкі утворення, для яких характерні:

а) співвіднесеність з фактами і явищами, складовими своєрідність культури;

б) здатність виступати в якості зберігача і носія інформації про культуру певної країни [52: 110]. Узагальнюючи всі наведені визначення і характеристики історизмів, можна зробити висновок, що історизми — це стійкі вирази і окремі значення багатозначних слів, що не мають синонімів або варіантів, що відрізняються вузькістю семантики, що позначають предмети як матеріального, так і духовного світу минулого і володіють національно-культурною специфікою, в силу екстралінгвістичних факторів перейшли в пасивний словник, але достатньо часто зустрічаються в текстах історичної тематики.

Характеризуючи функціональний аспект історично-маркованої лексики варто зазначити, що історизми виконують три основні функції – номінативну, художню та стилістичну – в текстах всіх функціональних стилів мови реципієнті. Історизми в рівній мірі є засобом досягнення побутової та історичної достовірності і яскравим засобом при описі національної дійсності [20].

Виконання художньої (історизми є мовними засобами позначення деталей, що є, в свою чергу, елементами художнього образу) і стилістичної функції тісно пов'язане з номінативною функцією. Тематичне і функціональне розмаїття історично-маркованої лексики, активність їх вживання свідчить про художню значимість цього розряду слів.

Основними стилістичними функціями історизмів є [36]:

- функція створення хронотопу (тобто організації простору і часу);
- функція створення образу персонажа (тобто етнічна, соціальна, мовна або емоційна характеристика персонажа, а також вираження ставлення автора до персонажа);
- функція посилення експресивності (тобто використання історизмів в рамках традиційних стилістичних прийомів).

При створенні хронотопу за допомогою включення в художній текст історизмів, досягається мета уточнення місця та історичного періоду, протягом якого відбуваються описувані події. Так, національно-культурний і темпоральний колорит в наступних прикладах досягається шляхом використання історичної лексики та іншомовних вкраплень [12: 186].

Функція створення образу персонажа є досить ємною, проте найбільш часто історизми вживаються з метою охарактеризувати дійову особу як представника тієї чи іншої нації (і як представника тієї чи іншої соціальної групи в рамках позначеної нації) [32: 6].

Функція посилення експресивності реалізується при включенні історизмів в різні стилістичні прийоми в англійській мові-реципієнті.

Також, можна виокремити і перелік наступних функцій історизмів [33: 180]:

1. Функція відтворення місцевого (національного) колориту: у художньому творі національні історизми використовуються з метою відтворення етнографічних особливостей побуту.

2. Функція відтворення історичного колориту: за допомогою історизмів читач занурюється в історичний пласт епохи, розкриваючи для себе певні риси і тенденції даної епохи.

3. Функція естетизації побутової деталі: історизми яскраво показують, що герой і матеріальне оточення тісно пов'язані.

4. Символьна функція: історизм може стати метаобразом твору, який об'єднує навколо себе інші лейтмотивні слова-образи.

5. Асоціативна функція: слова-історизми виконують роль ремінісценцій в художньому тексті.

6. Функція маркера чужої культури: історизми виступають як представники чужої дійсності.

Підводячи підсумки, слід підкреслити, що в ході укладання класифікації стилістичних функцій постійно доводиться вирішувати наступні проблеми: по-перше, один і той же історизм може одночасно виконувати цілий ряд стилістичних функцій, що робить логічним виділення більш значущою з них і класифікування саме на підставі провідної стилістичної функції; по-друге, межі між різними підфункціями тієї чи іншої стилістичної функції представляються недостатньо чіткими, отже, іноді питання виокремлення функцій історизмів є достатньо спірним. У нашій роботі дотримуємось визначення Т. Головач [8: 38], яка розуміє поняття історичного компоненту як сукупність етномовних одиниць чи мікрокомпонентів різних його рівнів, що надають йому яскраво вираженого національного характеру

1.2 Історично-маркована лексика в перекладознавчих студіях

У перекладознавчих наукових працях В. А. Кухаренка, Т. А. Ласінської, Н. В. Бідасюка історично-маркована лексика відноситься до розряду безеквівалентної лексики. Причини явища безеквівалентності історизмів традиційно зводяться до наступних:

1. Відсутність будь-якого об'єкта або будь-якого явища в житті носіїв мови, що вивчається.
2. Відсутність відповідних понять у мові перекладу.
3. Експресивні лексичні та стилістичні характеристики.

На думку В. А. Кухаренка [25: 65], визначити еквівалентність або безеквівалентність лексичних одиниць можливо тільки по відношенню до певної мови, оскільки це не абсолютна, а відносна категорія.

Існують наступні критерії виділення безеквівалентної лексики:

- 1) семантичний (відповідно до якого враховується значення слів);
- 2) граматичний (вказує на одиниці, які мають певні формальні показники);
- 3) функціонально-стилістичний (у тексті лексика може виконувати функцію створення національного колориту) [25: 68].

Відтворення безеквівалентної лексики є можливим за умови досягнення адекватного перекладу цієї лексики. В процесі своєї перекладацької діяльності перекладач завжди переслідує певну мету – досягнення адекватності перекладу. Не завжди лексичні одиниці однієї мови мають точні аналоги в іншій мові. Тому для вирішення цього завдання перекладач часто використовує перекладацькі трансформації (перетворення). Їх вміле використання забезпечує адекватність перекладу: текст перекладу точно відображає зміст вихідного тексту. «Трансформація – основа більшості прийомів перекладу. Полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [3: 49].

Перекладацький вибір тієї чи іншої перекладацької трансформації детермінується факторами як лінгвістичного, так і екстралінгвістичного характеру:

- відмінність систем мови перекладу та вихідної мови;
- функціонально-стилістичні особливості оригіналу;
- особливості мовної та мовленнєвої норм, характерні для мови оригіналу;
- індивідуальний стиль автора вихідного тексту;
- відсутність засобів еквівалентної передачі особливостей тексту оригіналу.

Отже, в більшості випадків, адекватності перекладу не можливо досягти без застосування перекладацьких трансформацій, які, в свою чергу, допомагають адаптувати текст перекладу для його адекватного сприйняття читачами [15: 87].

Т. А. Ласінська розглядає особливості відтворення історизмів та зазначає, що ресурсами відтворення історично маркованої лексики можуть бути:

- неологізми; рідко вживані слова; книжна лексика;
- слова з забарвленням урочистості;

- застарілі слова, що використовуються в сучасній літературній мові;
- поетичні слова;
- стилістичні, словотворчі, лексикофонетичні, семантичні архаїзми;
- слова, що виконують важливу називну функцію, поширені й тривалий час використовуються в мові, вступають в активні семантико-словотворчі зв'язки з іншими словами, менше підлягають процесові старіння [26: 32].

Дослідниця зазначає, що принципом перекладу архаїзмів має бути варіативність підбору засобів перекладу та їхнє поєднання, що сприяє відтворенню всіх відтінків, функцій, експресивних та смислових значень, які утворює архаїчна лексика у результаті вияву своєї інтертекстуальності. Варіативність, як принцип вибору засобів відтворення обсолетизованої лексики, сприяє відтворенню всіх нюансів, що має архаїчна лексика внаслідок своєї інтертекстуальності, здатності бути прийомом стилізації та експресивності [26: 33].

Розглянемо більш докладно перекладацькі трансформації, які можуть бути застосовані в рамках перекладу історизмів. Лексичні трансформації є відхиленнями від словникових відповідностей. Як правило, вони входять у вживання з тієї причини, що в мові оригіналу і мовою перекладу обсяг значень лексичних одиниць не збігається. Деякі автори, такі як Р. П. Зорівчак, М. П. Кочерган, О. І. Чередніченко, виділяють три види трансформацій: додавання, опущення і лексична заміна. Під лексичними замінами вони розуміють спосіб перекладу лексичних одиниць вихідного тексту, який здійснюється при використанні в перекладі одиниць мови перекладу. Значення даних одиниць при цьому не збігається з вихідними значеннями, але може бути отримано за допомогою логічних перетворень. До цих перетворень можна віднести такі прийоми, як генералізація, конкретизація та інші [43: 56].

Д. А. Челядіна визначає лексичні трансформації як «відхилення від словникових відповідностей» [40]. У лексичних системах англійської та української мов спостерігаються розбіжності, які проявляються в типі смислової структури слова.

Сутність лексичних трансформацій полягає в заміні окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) вихідної мови лексичними одиницями мов перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами, тобто, які мають інше значення, ніж передані ними в перекладі одиниці мови перекладу [16: 41].

У значенні слова в різних мовах часто виділяються різні ознаки одного і того ж явища або поняття, де відображено бачення світу, властиве даній мові, вірніше, носіям даної мови, що неминуче створює труднощі при перекладі. Чим ширше семантичний обсяг слова, тим ширше його сполучуваність, тому що завдяки цьому воно може вступати в найрізноманітніші зв'язки. Це в свою чергу допускає широкі можливості його передачі в перекладі, різні варіанти перекладу. Велике значення має і звичне для кожної мови вживання слова.

Лексичні трансформації часто поєднуються, тому чітко кваліфікувати їх не завжди можливо. Загалом можна виділити 8 основних різновидів лексичних трансформацій: конкретизація, генералізація, прийом лексичного додавання, прийом опущення, прийом смислового розвитку, прийом антонімічного перекладу, прийом цілісного перетворення, прийом компенсація [2: 145]

Також, до лексичних трансформацій відносять перестановки, прийом транскрипції, транслітерації, калькування, описовий переклад, експлікація, стиснення.

Одним з найпоширеніших способів лексичних перетворень є лексико-семантичні заміни. Цей прийом може здійснюватися шляхом заміни форм слова, заміни частин мови і заміни членів речення. Заміни форм слова являють собою заміни числа у іменників, заміни часів у дієслів та інші. Заміни частин мови є досить поширеним типом замін. Широко поширене таке явище, як «прономіналізація» – заміна іменника займенником. Але також часто зустрічається такий тип перетворення, як заміна прикметника (зазвичай утвореного від географічної назви) на іменник. При заміні частин мови також може відбуватися перебудова синтаксичної структури речення, іншими словами заміна частин мови.

Заміни членів речення являють собою перебудову синтаксичної схеми побудови речень. Найчастіше дана перебудова викликана необхідністю передачі «комунікативного членування». Найяскравіший приклад цього типу є заміна пасивної конструкції англійської мови на активну конструкцію української мови [21: 54].

Далі слід згадати такий прийом перекладу як генералізація. Він полягає в заміні вузького поняття загальним, а видового поняття родовим. При перекладі з англійської на українську він використовується набагато рідше, ніж конкретизація, що пов'язано з особливістю англійської лексики. Слова англійської мови зазвичай мають більш абстрактний характер, ніж українські слова, які відносяться до того ж поняття.

Поширеність прийомів генералізації і конкретизації при перекладі з англійської українською пояснюється наявністю безлічі англійських слів з широкою семантикою, у яких немає прямої відповідності в українській мові. Як правило, прийоми генералізації і конкретизації супроводжують один одного. Але при цьому можлива генералізація без конкретизації в тому випадку, якщо необхідно передати широке абстрактне поняття без уточнення його в перекладі. Прийом конкретизації, на відміну від генералізації неможливий без останньої.

Конкретизація є протилежністю генералізації. Під нею розуміється заміна слова або поєднання слів в мові оригіналу з більш широким значенням словом або поєднанням слів в мові перекладу.

При конкретизації заміна слова з широким значенням словом з вузьким значенням визначається [24: 71]:

- розбіжністю у двох мовах;
- відсутністю в мові перекладу необхідної лексичної одиниці з широким значенням;
- розбіжністю в стилістичному забарвленні;
- вимогами граматичного порядку;
- прагненням уникнути повторів;
- прагненням досягти більшої образності.

Лексичні трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів. Це обумовлюється низкою причин. По-перше, відмінностями в структурі речення. Стислість англійської фрази і розгорнутий вираз думки в українській вимагає введення додаткових слів. Прийом лексичного додавання обумовлюється відсутністю потрібного слова або потрібного лексико-семантичного варіанта даного слова.

По-третє, додавання в процесі перекладу можуть бути викликані перебудовою синтаксичної структури речення і для передачі «членування речення» необхідно ввести підмет в англійській мові, який відсутній в українській. Особливу складність для перекладача представляє широке використання атрибутивних поєднань. Особливо, атрибутивних поєднань «іменник + іменник», «прикметник + іменник». Останнє носить термінологічний характер. Правильний вибір компонента для додавання в український варіант перекладу, вимагає наявності екстралінгвістичних знань у перекладача [29: 148].

Також існує явище, прямо протилежне додаванню – прийом опущення. Найчастіше опускаються ті слова, які є надлишковими з точки зору їх смислового змісту. Усунення надлишкових елементів тексту оригіналу дає перекладачеві можливість скорочувати загальний обсяг тексту.

Наступним видом лексичних трансформацій є прийом смислового розвитку. Він обумовлюється відмінностями в словникових відповідностях в англійській і українській мовах.

Один з поширених прийомів лексичних перетворень при перекладі текстів є цілісне перетворення. Також це різновид смислового розвитку. Цей прийом можна охарактеризувати як перетворення слова, а іноді цілого речення.

Під компенсацією в перекладі прийнято розуміти заміну непередаваного елемента іншим засобом, який передає ту ж інформацію. Причому необов'язково заміна буде проводиться в тому ж місці тексту, що і в оригіналі.

Антонімічний переклад є заміною поняття, вираженого в вихідному тексті, протилежним за значенням поняття. Це нерідко супроводжується перебудовою всього речення для збереження змісту [30: 111].

Отже, що головною метою перекладу історизмів є досягнення адекватності. Перед перекладачем стоїть завдання перетворити текст оригіналу за допомогою різних перекладацьких трансформацій, для того, щоб текст перекладу передавав всю інформацію вихідного тексту і при цьому відповідав нормам перекладного тексту.

1.3 Кінодискурс: основні характеристики та аспекти

Сучасна кіноіндустрія – домінуюча форма культури. Вона – значна частина життя людей, яка щоденно справляє величезний вплив на формування їх світогляду, способу життя, цінностей, мови, тощо. Ринок кіно продуктів розширюється з кожним днем, що зумовлює появу все більшої кількості перекладної кінопродукції.

Фільм як об'єкт лінгвістичного дослідження завжди викликає певні труднощі, оскільки є складною системою, що містить, окрім тексту, ще й екстралінгвістичні фактори, важливі для його розуміння, а також вказівку на учасників комунікації і на процеси створення і відтворення повідомлення.

Кінодискурс розглядається як складний цілісний ментально-комунікативний феномен, соціально і культурно обумовлений, який характеризується поєднанням мовних і немовних семіотичних систем. Кінематографічний дискурс характеризується виразними, діалогічними і медійними рисами; він спрямований на конструювання реальності і завжди спрямований на адресата – глядачів. Кінематографічний дискурс і кінематографічний текст розглядаються як нероздільні явища, нероздільний процес і результат [50: 67].

Відповідно до комунікативної мети, Е. Хілл-Паркс [55] виокремлює три компоненти кінодискурсу:

- офіційний кінодискурс (сценарій, постери, трейлери, рекламні кампанії);
- критичний кінодискурс (огляди кінокритиків, прогнози ставок);

– кінодискурс аудиторії (відгуки глядачів [55: 15].

З метою визначення особливостей та природи кінематографічного дискурсу, важливо зрозуміти його центральну концепцію. Термін «кінодискурс» вперше було впроваджено такими зарубіжними дослідниками, як П'яцца засіб номінації для усіх лінгвістичних досліджень природи кіно і телебачення. Зазначені науковці описують кінематографічний дискурс як дослідження усної та письмової мови, що використовується в кіно та телебаченні, з різних точок зору та обговорення різних видів даних. Кінодискурс – спроба зрозуміти, описати та визначити мову кіно у її ставленні до реального життя та з урахуванням її функцій у кнофільмі [60: 3].

Визначення кінематографічного дискурсу дослідників Ч. Гофмана та М. Кірнера-Людвіга відходять від класичного опису П'яцца, Беднарека та Россі за трьома суттєвими напрямками, які будуть розглянуті нижче [60: 4]:

По-перше, дослідники вважають, що поняття «мова» у початковому визначенні потребує додаткового уточнення. Мова кіно включає в себе щось більше, ніж просто монолог або діалог кінофільму. Слідом за Р. Дженні (2012), Дж. Бейтманом та К. Шмідтом (2013) та А. Макінтайром (2008) вони відстоюють більш широке бачення кінематографічного дискурсу, який включає всі типи кінематографічних та семіотичних ресурсів, що беруть участь у процесі формування сенсу кіно. Ці ресурси або належать до сфери вербального кінодискурсу (монологи і діалоги), або відповідають класу візуального кінематографічного дискурсу Р. Дженні (кінематографічні прийоми – наприклад, кадрування, монтаж, освітлення, кольори, монтажна обробка). Така відмінність також відображається у класифікаційних схемах, пропонованих іншими кінознавцями [58: 92].

М. Беднарек [46: 66], наприклад, аналогічно поділяє сприйняття фільму на візуальний і слуховий способи вираження, що підкреслює фундаментальну концептуальну грань між слуховим і візуальним як двома основними семіотичними вимірами кінематографічного вираження.

По-друге, Пьяцца, Беднарек і Россі [60] поділяють досить обмежений погляд на концепцію кінодискурсу. Вони навмисно обмежують його вивченням вигаданого / розповідного кіно. Навпаки, Ч. Хоффман та М. Кірнер-Людвіг [56] використовують цей термін у набагато ширшому сенсі. Для дослідників це поняття додатково поширюється на всі типи і форми жанрів кіно і телебачення, включаючи документальні фільми, ток-шоу або новинні передачі. Оскільки концептуальна межа між вигаданим та не-вигаданим поданням у кіно та телебаченні за своєю суттю нечітка, вони прагнуть до такого відкрито драматизованого вигаданого дискурсу (наприклад, романтичні комедії), більш прихованих напівоб'єктивних форм кіновиробництва (наприклад, нехудожня література), чіткого та відкритого не-вигаданого фільму та телевізійні формати (наприклад, документальні фільми). Ч. Хоффман і М. Кірнер-Людвіг визнають, що художні фільми і телебачення – це різні засоби масової інформації, які мають свою власну спеціалізацію [56: 59].

По-третє, у дослідженнях таких науковців, як Пьяцца, Беднарек і Россі [60] кінематографічні тексти знаходять вираження не тільки в діалогах фільму, але і можуть приймати форму широкого спектру слухових (повторних) презентацій, наприклад, в музичних партитурах, піснях і звуках.

Такі три основні відмінності формують нове визначення кінематографічного дискурсу: кінематографічний дискурс характеризується взаємодією як аудіо-кінодискурсу, так і візуального кінематографічного дискурсу. Хоча кінодискурс відноситься до використання вербальної мови у всіх її можливих формах та відтінках вираження, він описує різноманітні (візуальні) прийоми та семіотичні ресурси (крім звукової мови), які застосовано з метою утворення всебічного, складного кінематографічного досвіду для певної аудиторії.

Таким чином, можна зробити висновок, що кінодискурс – це багаторівневе мультимодальне поєднання вербальної (кінотексту) та аудіальної (кінодіалогу) складової, засноване на комплексі світоглядних, соціокультурних та

поведінкових моделей, та яке характеризується розширеною типологією, цільовою орієнтацією та специфічними особливостями мови.

У нашому дослідженні кінодискурс є об'єктом перекладознавчого аналізу. Розглянемо кінопереклад та його особливості його здійснення на теренах вітчизняної перекладознавчої науки. До особливостей кіноперекладу звертались такі науковці, як Н. В. Бідасюк, В. Демецька, О. Федорченко, Г. М. Кузенко, А. П. Мельник, Д. А. Челядіна, Г. Андерман, Дж. Діаз, тощо.

Так, Г. Андерман розглядає лінгвокультурологічні та дидактичні аспекти кіноперекладу [44: 54]; А. В. Чернова та А. А. Аванесян розглядають особливості здійснення кіноперекладу як виду художнього перекладу [42]; Д. А. Челядіна аналізує проблеми перекладі фільмонімів [42]; Н. Матківська акцентує увагу на методологічних аспектах вивчення аудіовізуального перекладу [29]; А. Мельник визначає сутність явища аудіовізуального перекладу та робить спробу розмежувати поняття «аудіовізуальний переклад» та «кінопереклад» [30]; І. Софієнко досліджує історичні аспекти кіноперекладу [37]; британський науковець Х. Діаз-Сінтас [51] і Г. Андерман (Gunilla Anderman) та бельгійська дослідниця Е. Ремаел (Aline Remael) у своїх працях торкаються загальних теоретичних питань перекладу кінопродукції [61].

Основи кіноперекладу закладені в працях Ю. Найди, перш за все в роботах з тематики динамічної еквівалентності. У розробку теорії кіноперекладу вагомий внесок внесли К. Райс і Г. Вермеєр, які розробили теорію скопосу, відповідно до якої, еквівалентність розуміється як особливий випадок адекватності [1: 13]. Скопостеорія концентрується насамперед на меті перекладу, яка визначає способи досягнення адекватності.

Кінопереклад – це переклад аудіовізуальних матеріалів з подальшим введенням перекладеного тексту у відеоряд з ритмічним укладанням. З плином часу створювалося безліч різних способів кіноперекладу, що обумовлювалося технічними нововведеннями в області кіно (впровадженням в німі фільми субтитрів, появою звуку). Періоди становлення та розквіту кіноперекладу в Україні включає в себе наступні етапи:

1. російськомовна радянська школа кіноперекладу на території України (1960–1978 роки);
2. україномовна радянська школа кіноперекладу на території України (1978 – 1990-ті роки);
3. україномовна школа українського кіноперекладу в Україні (1990-ті роки – теперішній час) [37: 401].

В Україні перша студія кіноперекладу була створена у 1960-тих роках – студія ім. Олександра Довженка, що стало початком першого етапу становлення школи кіноперекладу.

Другий етап розпочався в 1978 році, коли М. П. Мащенко, генеральний директор кіностудії ім. Олександра Довженка ініціював організацію студії кіноперекладу в Києві, яка мала назву «Синхрон». Ця студія поклала початок здійсненню кіноперекладів українською мовою. [37: 401].

В період здобуття Україною незалежності настає етап розквіту українського кіноперекладу – «україномовна школа українського кіноперекладу в Україні». Завдяки швидкому процесу демократизації суспільства та переходу до ринкової економіки, значно підвищився попит на зарубіжні кінофільми, що спричинило появу великої кількості неякісних, одноголосих, аматорських перекладів українською мовою, так як студії виявились не готовими до значних обсягів перекладу. Цей феномен отримав назву «переклад Гаврилова» [30: 111].

Проте, з часом з'явилися професійні студії українського кіноперекладу, дубляжу, озвучення, до яких можна віднести: AdiozProduction Studio, яка існувала до 2010 року; LeDoyen, Postmodern; Tretyakoff Production; UkrDub; Невафільм Studios Україна; Омікрон; Румбамбар; Пілот; Так Треба Продакшн, яка виникла зі студії «Синхрон; ТО «Цікава Ідея», та інші.

Після здобуття Україною незалежності, *озвучення* кінофільмів все ще залишалось основним типом кіноперекладу. Проте, поява першого дубльованого українською мовою мультфільму «Гачки» у 2006 році, змінила ситуацію. З цього року, розвиток отримав український дубляж [37: 402].

Окрім дубляжу та озвучення, субтитрування також є популярним типом кіноперекладу в Україні. Пік популярності субтитрування припав на 2011 рік. Синхронний переклад кіно в Україні має місце в свої більшості на кінофестивалях, таких як МКФ «Молодість» та Одеський МКФ, де наразі використовується переважно субтитрування. Субтитри можуть демонструватися як виключно державною мовою, так і двома мовами: англійською та українською [37: 403].

Таким чином, історія кіноперекладу в Україні включає в себе три етапи, а сьогодні переживає розквіт, оскільки студії мають змогу представити увазі глядачів якісний продукт, виконаний українською мовою.

Висновки до розділу 1

В рамках дослідження теоретичних джерел, було встановлено, що історизми — це стійкі вирази і окремі значення багатозначних слів, що не мають синонімів або варіантів, що відрізняються вузькістю семантики, що позначають предмети як матеріального, так і духовного світу минулого і володіють національно-культурною специфікою, в силу екстралінгвістичних факторів перейшли в пасивний словник, але достатньо часто зустрічаються в текстах історичної тематики.

Також, в роботі було наведено такі характеристики історизмів, як: 1) історизми є єдиними назвами зниклих предметів і явищ дійсності; 2) історизми не мають паралелей в сучасній мові; 3) історизми виконують головним чином номінативну функцію; 4) історизми використовуються як засоби стилізації, як вказівка на віддалену епоху з метою розширення горизонту епохи твору; 5) історизми не мають своїх семантичних еквівалентів.

Нами було виокремлено такі типи історизмів, як: 1) історизми військового характеру; 2) історизми, що позначають одиниці адміністративного поділу, державний порядок, назви цивільних і військових установ, а також осіб, що мають до цього відношення; 3) історизми, що характеризують класову і станову структуру суспільства; 4) назви предметів і явищ побуту; 5) історизми, що розкривають різні форми експлуатації та податкової системи.

Характеризуючи функціональний аспект історично-маркованої лексики було зазначено, що історизми виконують три основні функції – номінативну, художню та стилістичну.

У роботі було зазначено, що історично-маркована лексика відноситься до розряду безеквівалентної лексики. Дослідники зазначають, що ресурсами відтворення історично маркованої лексики можуть бути: неологізми; рідко вживані слова; книжна лексика; слова з забарвленням урочистості; застарілі слова, що використовуються в сучасній літературній мові; поетичні слова; стилістичні, словотворчі, лексикофонетичні, семантичні архаїзми; слова, що виконують важливу називну функцію, поширені й тривалий час використовуються в мові, вступають в активні семантико-словотворчі зв'язки з іншими словами, менше підлягають процесові старіння. Також, до таких засобів дослідники відносять лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

Аналіз показав, що кінодискурс – це багаторівневе мультимодальне поєднання вербальної та аудіальної складової, засноване на комплексі світоглядних, соціокультурних та поведінкових моделей, та яке характеризується розширеною типологією, цільовою орієнтацією та специфічними особливостями мови.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В СЕРІАЛІ *BRIDGERTON* «БРІДЖЕРТОНИ»

Другий розділ присвячений аналізу лінгвістичних особливостей використання історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бріджертони». Нами буде наведено семантичну класифікацію історично-маркованої лексики в серіалі, а також, розглянуто її функціональні особливості.

2.1. Семантична класифікація історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бріджертони»

В рамках аналізу, нами було виокремлено такі типи історично-маркованої лексики:

1. Найменування титулів:

(1). *Perhaps one resides within the household of a certain Baron Featherington* (BD, URL).

У прикладі наведено такий титул, як *Baron*. В Англії, *Baron* – титул молодшого пера, який розташовується в ієрархічній системі нижче титулу віконта, займаючи останнє місце в ієрархії титулів вищого дворянства (перів). В Англії до нормандського завоювання титул барона був тільки феодалним, але з появою постійного парламенту трансформувався у спадковий дворянський титул. Значення феодалних повинностей поступово знижувалося і вони були повністю скасовані актом парламенту Англії від 1660 року. Наразі, спадковий титул барона присвоюється тільки членам королівської сім'ї, а найбільш поширеним є титул довічного пера в ранзі барона, який дається політикам і громадським діячам з метою виклику в палату лордів. З огляду на те, що наразі титул барона присвоюється тільки членам королівської сім'ї, титул віднесено до історично-маркованої лексики.

(2). *The rather industrious viscountess and late viscount having produced four perfectly handsome sons and four perfectly beautiful daughters* (BD, URL).

В цьому випадку застосовано такий титул, як *viscount*. *Viscount* (фр. vicomte від лат. vicescomes; англ. viscount, букв. – “заступник графа”; нім. vizegraf, “віце-граф”) – титул Європейського дворянства, особливо в британському перстві, середній між графом і бароном. Отже, приклад віднесено до історично-маркованої лексики, що номінує титули.

(3). *Miss Daphne Bridgerton, presented by her mother, the Right Honorable, the Dowager Viscountess Bridgerton* (BD, URL).

Viscountess – жіночій рід титулу *viscount*. Має таке ж значення, як і чоловічій титул. У прикладі, почесність особи, її статус підкреслюється також словами пошани *the Right Honorable*. Також, застосовано лексему *Dowager*, яка вказує, що леді, яка носить титул – вдова, яка не вступила у повторний шлюб.

(4). *Should your brother wish to be obeyed as Lord Bridgerton, he must act as Lord Bridgerton* (BD, URL).

Уривок тексту серіалу демонструє використання такого титулу, як *Lord*. *Lord* – офіційний спадковий титул у Великобританії, а також особа, яка носить цей титул. Історично даний титул носять переважно представники вищої британської аристократії. Таким чином, приклад віднесено до історично-маркованої лексики, що номінує титули.

(5). *London's marriage-minded misses are presented to Her Majesty the Queen* (BD, URL).

Титул *Her Majesty the Queen* – найвищий титул у ранговій системі титулів Великобританії для жінок. Королева та король – вершина системі перів у Великобританії. І хоча до теперішнього часу, ці титули збереглись у системі монархії Великобританії, їх можна віднести до історично-маркованої лексики, оскільки традиції використання титулів було започатковано тисячі років тому.

(6). *And secured three offers the very next day, one from an earl* (BD, URL).

У реченні прикладу застосовано такий титул, як *an earl*. *An earl* – королівська посадова особа в ранньому Середньовіччі в Західній Європі. Починаючи з епохи Високого Середньовіччя – почесний дворянський титул. Отже, приклад віднесено до історично-маркованої лексики, що номінує титули.

(7). *Mary Edgewcombe, now the Countess of Fulton, apparently spent the last year living in a cottage hundreds of miles away from her earl* (BD, URL).

Countess – жіночий рід титулу *an earl*. Має такі ж привілеї, почесті та характеристики, як і чоловічий рід. З огляду на значення, приклад віднесено до історично-маркованої лексики, що номінує титули.

(8). *But when those vulgar mamas discover that there is an eligible duke present at tonight's fete, I shall be able to keep such a secret no longer* (BD, URL).

(9). *I must send felicitations to the new Duke and Duchess of Hastings* (BD, URL).

У наведених двох прикладах застосовано такі титули, як *Duke and Duchess*.

В Англії герцоги складали другий розряд принців, наступний безпосередньо за принцями королівської крові, перед маркізами. Отже, герцог / герцогиня є настільки високими титулами, що дозволяли їх носіям ставати королем / королевою. Герцог (*Duke*) / герцогиня (*Duchess*) походить від латинського *dux* (вождь). Перший титул герцога був присвоєний в Англії у 1337 році. До герцогів прийнято звертатися “Ваша світлість”.

(10). *The Earl of Stafford and the Marquess of Finley* (BD, URL).

У прикладі спостерігається застосування такого титулу, як *Marquess*. Маркіз – високий титул, який знаходиться у системі титулів Англії після герцогів. Головним призначенням маркізів було охороняти кордони Англії з Уельсом і Шотландією, які називалися старофранцузьким словом *marche* («кордон»). З огляду на те, що становище цих земель було неспокійним, цим прийнято пояснювати високий титул маркізів.

2. Звертання до жінок та чоловіків, батьків:

(11). *Every woman is not a lady* (BD, URL).

Of course not, my lord.

(12). *My name is Lady Whistledown* (BD, URL).

У наведених вище двох прикладах, спостерігається застосування шанобливого звертання до жінки вищого світу, аристократки – *lady*. Леді (англ. *lady* “пані, господиня” від ін. англ. *Hlæfdige* “той, хто замішує хліб”) в

англомовному світі – ввічливе позначення жінки (особливо з вищих верств суспільства), а також британський аристократичний титул, що вживається з цим ім'ям.

(13). *Someone may hear us, my lord* (BD, URL).

My lord, як і *lady, my lady* – шанобливе звертання до чоловіків вищого суспільства, представників аристократії, з метою виказати їм свою повагу.

(14). *Is she to breathe, mama?* (BD, URL)

(15). *Indeed, a love as pure as what Mama and Papa once shared* (BD, URL).

У наведених двох прикладах застосовано запозичене з французької мови звертання до батьків *Mama, Papa*, яке демонструє пошану та любов, та застосовується переважно у вищих верствах суспільства.

(16). *Callers, ma'am* (BD, URL).

У наведеному прикладі застосовано таке звертання до жінки, як *ma'am*.

Згідно Oxford Dictionary (OD, URL), термін *ma'am* застосовується для шанобливого або ввічливого ставлення, та використовується по відношенню до жінки; термін для звернення до жінок королівської крові.

3. Шанобливі звертання до осіб, що мають високий статус:

(17). *My condolences, Your Grace, for your father* (BD, URL).

У прикладі застосовано таке історично-марковане словосполучення, як *Your Grace. Your Grace* – титул поваги, який використовується при зверненні до герцога чи герцогині чи іншого високого дворянина еквівалентного рангу.

(18). *Well, in that case, let us hope his lordship has found himself a new horse* (BD, URL).

У реченні наведено історично-марковане словосполучення *his lordship* – титул поваги, який використовується при зверненні до судді, єпископа або дворянина.

(19). *My fists have taken enough pounding from your chin today, Your Dukeship* (BD, URL).

В цьому випадку застосовано словосполучення *Your Dukeship*, яке застосовується при шанобливому звернення до герцога. Таким чином, словосполучення віднесено до історично-маркованої лексики.

(20). *Your Majesty, the royal physician has a report on the king* (BD, URL).

Словосполучення *Your Majesty* використовується як високошанобливе звертання до монархів, як правило, королів чи королев.

4. *Найменування відділів королівського двору:*

(21). *Her Majesty's royal stationery* (BD, URL).

(22). - *She has written to you, my lady* (BD, URL).

Her Majesty's royal stationery – відділ королівського двору, який здійснював документообіг, ведення королівського офіційного листування, тощо. Отже, словосполучення віднесено до історично-маркованої лексики.

5. *Характеристики осіб:*

(23). *She came of age on a farm, she has a mere four-figure dowry, and as for her appearance...*(BD, URL)

В цьому випадку застосовано таке словосполучення, як *four-figure dowry*. Словосполучення було віднесено до історично-маркованої лексики з огляду на те, що у стародавній Англії, як і у багатьох країнах, дівчина могла розраховувати на гідну партію у шлюбі у випадку, якщо вона має велике придане. У реченні йдеться про те, що придане дівчини складається лише з 4 цифр, а отже, для англійської аристократії, воно видається надзвичайно малим. Словосполучення було віднесено до історично-маркованої лексики, так як у сучасному світі, така практика не є популярної, і слово *dowry* переходить до розряду застарілих.

(24). *Tonight, we shall discover which young ladies might succeed at securing a match, thereby avoiding the dreadful, dismal condition known as "the spinster."* (BD, URL)

Лексема прикладу *the spinster* характеризує жінку, яка достатньо доросла, щоб вийти заміж, але вона – самотня, і навряд чи вийде заміж. У давнину, вік, характерний для лексеми *the spinster*, наступав дуже рано. Для сучасного світу,

така практика є не характерною, а отже, лексему можна віднести до історично-маркованої, яка характеризує особливості певної епохи.

(25). *She's lucky her gentleman agreed to a hasty marriage after she went and ruined herself. Lightskirts (BD, URL).*

У стародавній Англії, як і у багатьох країнах світу, вважалося, що якщо дівчина залишилась наодинці з чоловіком – вона є жінкою легкої поведінки – *lightskirts*. В умовах сучасності, таке судження здається абсурдним. Отже, лексему було віднесено до історично-маркованої, яка характеризує особливості певної епохи.

(26). *Well, every baron has a bastard (BD, URL).*

У наведеному реченні застосовано лексему *bastard*, яка характеризує позашлюбну дитину особи, що має аристократичний титул. Так, бастард не мав права отримати титул батька чи матері, і часто лексема *bastard* використовувалась у зневажливому контексті.

(27). *Someone must guard my poor sister from the bucks and pinks, ensure her virtue remains free of any kind of defilement (BD, URL).*

У прикладі застосовано метафоричний вираз *the bucks and pinks*, який характеризує легковажних пройдисвітів, красенів, метою яких є зваблення жінок. Метафоричний вираз віднесено до історично-маркованої лексики, так як в сучасній мові він не використовується та характеризує минулі часи.

(28). *Forgive me, Mama. Might I go promenade for suitors with Eloise? (BD, URL).*

У реченні використано такий метафоричний вираз, як *go promenade for suitors*. Вираз є метафоричним, та описує гонитву усіх дівчат, що досягли віку, придатного для заміжжя, за потенційними вигідними партіями, що було надзвичайно характерним для минулих епох. Метафоричний вираз віднесено до історично-маркованої лексики.

6. Застарілі розмовні фрази:

(29). - *Deuce take it, you are no longer Basset (BD, URL).*

У реченні використано застарілу розмовну фразу *Deuce take it*, яка наразі віднесена до класу архаїзмів. Розмовний вираз віднесено до історично-маркованої лексики.

7. Історичні місця:

(30). *If I recall, my lord, you had just won your first race at Newmarket* (BD, URL).

Newmarket – іподром, місце проведення британських чистокровних перегонів у Ньюмаркеті, Саффолк, що включає два окремі іподроми: Роулі-Майл та липневий Іподром. Ньюмаркет часто називають штаб — квартирою британських скачок і є домом для найбільшого в країні скупчення навчальних майданчиків і багатьох ключових організацій, що займаються скачками, включаючи Таттерсоллс, Національний музей скачок і Національний кінний завод. Іподром функціонує і наразі, проте він є історичним місцем, так як його засновано у 1636 році.

(31). *Daphne, Hastings and I know each other from our days at Oxford, days we shall not soon forget* (BD, URL).

Oxford – історичне, всесвітньо-відоме місце, надзвичайно популярний навчальний заклад Англії. Оксфордський університет є одним з найбільш популярних університетів сучасного світу, проте його було віднесено до історичних місць, так як його було засновано у XII столітті.

(32). *Well, dear reader, it should seem that all of Grosvenor Square has been left to ponder a rather scandalous question, indeed* (BD, URL).

Grosvenor Square – великий сад у районі Мейфер у Вестмінстері. Він є центральним елементом власності герцога Вестмінстерського у Мейфері і отримав свою назву від прізвища герцога «Гросвенор». Він був розроблений для модних резиденцій у 18 столітті. Є історичним місцем, саме тому, назву було віднесено до історично-маркованої лексики.

8. Соціальні явища, характерні для минулого:

(33). *Apparently, he has managed our social calendar through June* (BD, URL).

Social calendar – поняття, характерне для минулих століть. Аристократи Англії мали соціальний календар – календар відвідувань, візитів, які вони наносили іншим представникам аристократичного суспільства.

(34). *As opposed to some gambling hell, or backwater slum, or wherever it was you chose to fuck about for God knows whatever reason* (BD, URL).

У реченні використано словосполучення *gambling hell*, яке характеризує негативне соціальне явище Англії 18–19 століть. В цей період, значного розвитку отримали азартні ігри, в процесі яких, аристократи могли програти весь свій статок, а менш заможні люди взагалі ставали безхатьками. Отже, словосполучення було віднесено до історично-маркованої лексики, яка характеризує явища, характерні для минулого.

(35). *I have taken matters in my own hands and sought a special license for my wedding to Miss Bridgerton* (BD, URL).

У Англії початку XIX століття, можливим було отримати шлюбну ліцензію – *a special license for my wedding*, яка примушувала жінку або чоловіка до шлюбу, вони не мали права відмовитись від шлюбу після отримання ліцензії. Таким чином, словосполучення було віднесено до історично-маркованої лексики, яка характеризує явища, характерні для минулого.

(36). *You are not to duel with Lord Berbrooke. Do you understand me?* (BD, URL)

Дуелі (*duel*) – явища, характерні для минулого аристократії. Так, хоча дуелі не були законними, вони відбувались – чоловіки, що отримали образу від інших чоловіків, могли кинути виклик опоненту, та вбити його, або бути вбитим. У сучасному суспільстві, дуелі є суворо забороненими та не практикуються. Отже, лексему було віднесено до історично-маркованої лексики, яка характеризує явища, характерні для минулого.

9. Історичні постаті:

(37). *A most wretched sonnet, indeed.*

- *Lord Byron he is not* (BD, URL).

У прикладі згадується лорд Байрон – *Lord Byron* – всесвітньо відомий англійський поет, романтик та аристократ, який підкорив своєю поезією весь світ.

(38). *I do wonder, Daphne, might we count on the duke at the Crawford ball?*
(BD, URL)

У реченні згадується клан *Crawford*, який дійсно існував в Англії. Клан Кроуфорд – шотландський клан із шотландських низовин. Клан має скандинавське та англосаксонське походження.

(39). - *And where is Sir George now?*
- *Spain.*

He went off to fight with Wellington...(BD, URL).

В цьому випадку, згадується історична постать – *Wellington*. Артур Велслі, 1-й герцог Веллінгтон (англ. Arthur Wellesley, 1st Duke of Wellington – британський полководець і державний діяч, фельдмаршал (3 липня 1813), учасник Наполеонівських воєн, переможець при Ватерлоо (1815). Прем'єр-міністр Великобританії 22 січня 1828 — 22 листопада 1830 і 17 Листопада—10 грудня 1834 року.

(40). *I became acquainted with Mr. Mozart when he was not ten years old*
(BD, URL).

У прикладі згадується така історична постать, як *Mr. Mozart*. Вольфганг Амадей Моцарт — австрійський композитор і музикант-віртуоз. Один з найпопулярніших класичних композиторів, Моцарт здійснив визначний вплив на світову музичну культуру.

(41). *The castle was built in 1706 for Admiral Thomas, a gift from Her Majesty Queen Anne...* (BD, URL).

В цьому реченні, згадується історична постать *Her Majesty Queen Anne*. Анна (6 лютого 1665 – 1 серпня 1714) – королева Англії, Шотландії та Ірландії з 8 березня 1702 по 1 травня 1707. 1 травня 1707 року, відповідно до актів унії, Королівства Англії та Шотландії об'єдналися в єдину суверенну державу, відому як Великобританія. Анна продовжувала правити як королева Великобританії та Ірландії аж до своєї смерті в 1714 році.

10. **Найменування професій, духовних санів:**

Приклад демонструє застосування старовинного церковного сану *vicar*, який було віднесено до історично-маркованої лексики.

(42). *I have no time for a visit to the modiste (BD, URL).*

Modiste – жінка, яка створює модні наряди, аксесуари. Наразі, така лексема не використовується у сучасній мові, що обумовило віднесення лексеми до історично-маркованої лексики.

(43). *And the delivery boys need a wage increase (BD, URL).*

В минулі часи, популярною була професія посильного – *the delivery boys*, який за певну оплату, доставляв документи, листи, записки, тощо до пункту призначення. Лексема відноситься до історично-маркованої лексики, з огляду на те, що наразі, у такій професії немає необхідності.

11. **Найменування напоїв, продуктів повсякденного вжитку:**

(44). *I shall need someone else to seek me a glass of ratafia, then (BD, URL).*

Речення демонструє застосування лексеми *ratafia* – старовинного лікеру, приправленого мигдалем, кісточками персиків, абрикосів або вишні. Лексему віднесено до історично-маркованої лексики.

(45). *Fresh snuff (BD, URL).*

Snuff – нюхальний тютюн, який був популярним у минулі часи, а отже, лексему віднесено до історично-маркованої лексики.

12. **Дії, що належать до вимог етикету:**

(46). *- Here. Allow me.*

- And your curtsy, dearest (BD, URL).

Curtsy – реверанс, офіційне привітання жінки або дівчини, що виконується шляхом згинання в колінах однієї ноги перед іншою. Реверанс є елементом етикету, лексему було віднесено до історично-маркованої лексики.

14. **Найменування валют:**

(47). *So it's 18, not a penny more (BD, URL).*

Penny – застаріле найменування монет в Англії. Наразі, застосовується найменування “пенси”. Отже, лексему було віднесено до історично-маркованої лексики.

15. **Найменування різновидів танців, що танцювались на балах:**

(48). *I much prefer a quadrille* (BD, URL).

(49). *And I do say so, considering it was I who taught my sister the cotillion, the quadrille, the waltz* (BD, URL).

У прикладах застосовано такі найменування танців, як *quadrille, the cotillion, the waltz*. І хоча у сучасному світі, такі танці також мають місце, їх можна віднести до історично-маркованої лексики, так як вони є характерними саме для минулих епох.

Отже, в рамках аналізу, нами було виокремлено такі типи історично-маркованої лексики:

1. найменування титулів, які було застосовано у 21% прикладів;
2. звертання до жінок та чоловіків, батьків, які було застосовано у 13% прикладів;
3. шанобливі звертання до осіб, що мають високий статус, які було застосовано у 8% прикладів;
4. найменування відділів королівського двору, які було застосовано у 4% прикладів;
5. характеристики осіб, які було застосовано у 12% прикладів;
6. застарілі розмовні фрази, які було застосовано у 2% прикладів;
7. історичні місця, які було застосовано у 6% прикладів;
8. явища, характерні для минулого, які було застосовано у 8% прикладів;
9. історичні постаті, які було застосовано у 10% прикладів;
10. найменування професій, духовних санів, які було застосовано у 4% прикладів;
11. найменування напоїв, продуктів повсякденного вжитку, які було застосовано у 4% прикладів;

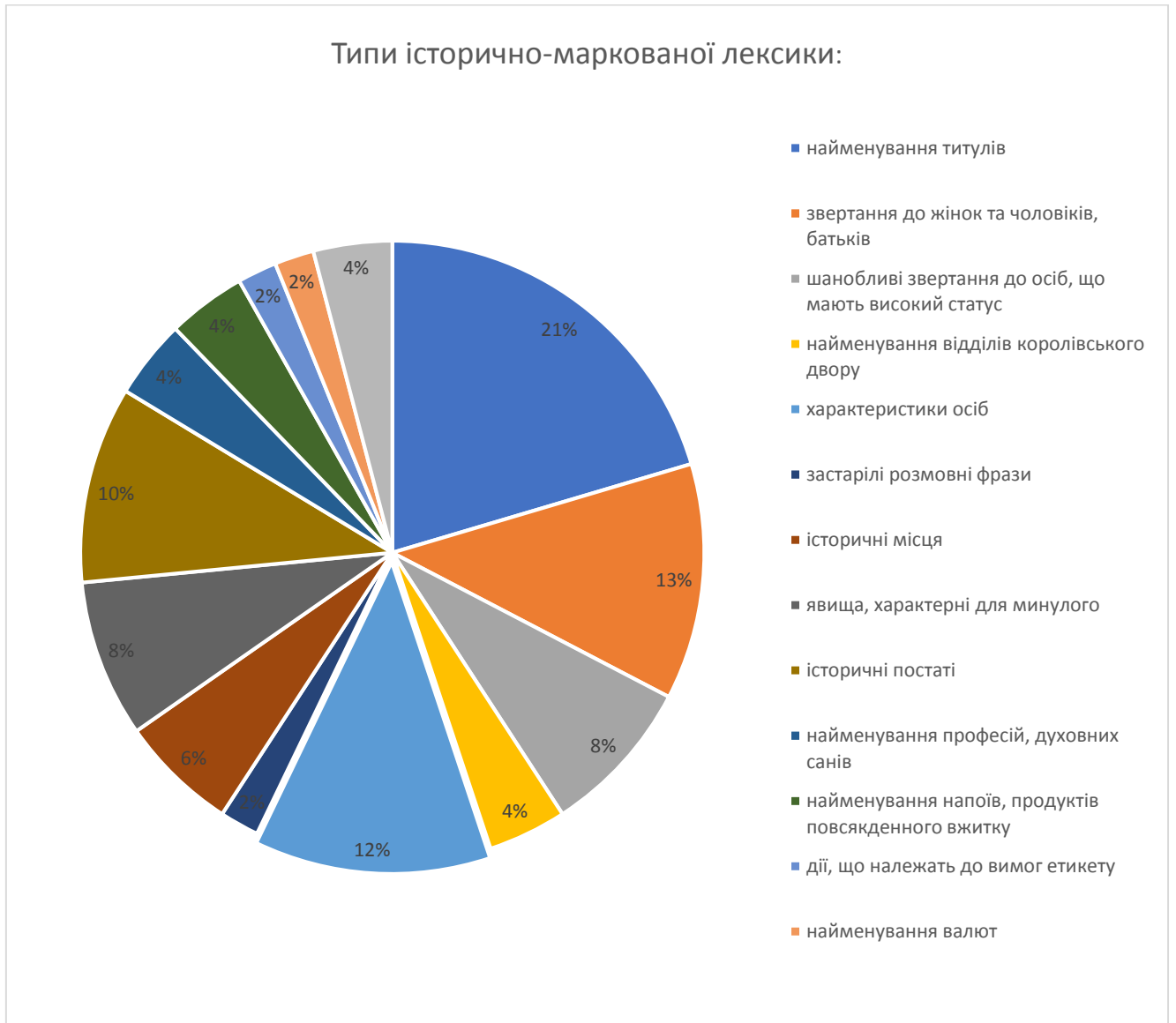

12. дії, що належать до вимог етикету, які було застосовано у 2% прикладів;

13. найменування валют, які було застосовано у 2% прикладів;

14. найменування різновидів танців, що танцювались на балах, які було застосовано у 4% прикладів.

Р

ч

Р

н

и

2.2 Функціональні особливості історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони»

Г

.1 – Результати статистичного дослідження

о

а

н

Розглянемо також і функціональні особливості історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони». До функцій історично-маркованої лексики серіалу було віднесено наступні:

1. відтворення місцевого (національного) колориту.

Місцевий колорит відтворюють такі історизми, як титули, шанобливі звертання до високоповажних осіб. Такі історизми відтворюють колорит Англії XIX століття:

- (1) *Miss Daphne Bridgerton, presented by her mother, the Right Honorable, the Dowager Viscountess Bridgerton* (BG, URL).
- (2) *And secured three offers the very next day, one from an earl* (BG, URL).
- (3) *Mary Edgcombe, now the Countess of Fulton, apparently spent the last year living in a cottage hundreds of miles away from her earl* (BG, URL).
- (4) *My condolences, Your Grace, for your father* (BG, URL).
- (5) *But when those vulgar mamas discover that there is an eligible duke present at tonight's fete, I shall be able to keep such a secret no longer* (BG, URL).
- (6) *Well, in that case, let us hope his lordship has found himself a new horse* (BG, URL).
- (7) *Your Majesty, the royal physician has a report on the king* (BG, URL).
- (8) *I must send felicitations to the new Duke and Duchess of Hastings* (BG, URL).
- (9) *The castle was built in 1706 for Admiral Thomas, a gift from Her Majesty Queen Anne...* (BG, URL).
- (10) *His Grace is modest* (BG, URL).
- (11) *To refresh myself, Your Highness* (BG, URL).
- (12) *Her Majesty's royal stationery. She has written to you, my lady* (BG, URL).

До історизмів, що утворюють місцевий колорит, можна віднести також і найменування професій, родів занять, характерних для Англії XIX століття. Прикладами слугують найменування таких професій та родів занять, як *vicar, modiste, delivery boys, Bow Street Runners*:

(13) *Our vicar in Somerset was given to hours long sermons* (BG, URL).

(14) *I have no time for a visit to the modiste* (BG, URL).

(15) *And the delivery boys need a wage increase* (BG, URL).

(16) *That team of Bow Street Runners was all your brilliance, was it not?* (BG, URL).

До функцій утворення місцевого колориту можна віднести також і історизми на позначення грошових реалій та одиниць виміру, наприклад *sovereign, pound, bushel*:

(17) *And if you think you shall inherit a single sovereign now, you are sorely mistaken* (BG, URL).

(18) *Take every pound that they offer* (BG, URL).

(19) *A bushel of tomatoes, perhaps* (BG, URL).

Функцію утворення місцевого колориту реалізують також історизми на позначення особливостей життя вищого світу Англії XIX століття:

(20) *Apparently, he has managed our social calendar through June* (BG, URL).

Так, наприклад лексема *social calendar* характеризує специфіку життя вищого світу Англії XIX століття, де всі візити до інших представників світу було укладено у соціальний календар.

2. відтворення історичного колориту: цю функцію утворюють численні згадки історичних місць, де відбувались ті чи інші події, а саме:

(21) *I warned her, the streets of Bloomsbury aren't fit for a lady* (BG, URL).

(22) *If I recall, my lord, you had just won your first race at Newmarket* (BG, URL).

(23) *Daphne, Hastings and I know each other from our days at Oxford, days we shall not soon forget* (BG, URL).

(24) *Well, dear reader, it should seem that all of Grosvenor Square has been left to ponder a rather scandalous question, indeed* (BG, URL).

(25) *I have never been to Prussia, but I have read of its beauty* (BG, URL).

(26) *Why is this painting here and not at Somerset House?* (BG, URL)

(27) *You left all of that back in Mayfair* (BG, URL).

Історичний колорит відтворюють також згадки історичних постатей, таких як:

(28) *A most wretched sonnet, indeed.*

- *Lord Byron he is not* (BG, URL)

(29) *And where is Sir George now?*

(30) *Spain. He went off to fight with Wellington...* (BG, URL).

До історизмів, що відтворюють історичний колорит, можна віднести також і такі, що описують події, характерні для суспільства в той чи інший період:

(31) *You are not to duel with Lord Berbrooke. Do you understand me?* (BG, URL)

Прикладом слугує така подія, як *duel*, яка була популярною у XIX столітті не лише в Англії, а й в інших країнах світу.

(32) *I do wonder, Daphne, might we count on the duke at the Crawford ball?* (BG, URL)

До такої події можна віднести також і бали, які були характерною рисою XIX століття багатьох країн світу.

3. естетизації деталей реалізується засобами деталізації тих предметів, якими користувались особи вищого світу у період, що репрезентовано у серіалі (XIX ст.). Прикладами слугують такі найменування, як *a list of the peerage, dance card*:

(33) *And bring me a list of the peerage* (BG, URL).

(34) *I hope there's room on your dance card for the two of us* (BG, URL).

Естетизація деталей реалізована також засобами використання найменувань елементів одягу, таких як *pelisse, ballgowns*:

(35) *She will need a new pelisse too* (BG, URL).

(36) *For someone who hates ballgowns...* (BG, URL).

4. маркер чужої культури: у тексті серіалу було виокремлено історизми, які виступають як представники чужої дійсності:

(37) *A maharajah I would have understood, but the man was no more than a common worker who already had a child* (BG, URL).

З огляду на те, що деякі герої серіалу мають індійське походження, використано також й історизми, що репрезентують індійську культуру. Прикладом слугує застосування реалії *maharajah*, яка у перекладі з санскриту має значення «його величність, король».

(38) *After Appa died, I took it upon myself to manage our affairs* (BG, URL).

У реченні застосовано історизм *Appa*, який підкреслює індійське походження героїні, так як вона вимовляє слово «рара» на індійський манер.

5. підвищення експресивності: ця функція реалізована засобами експресивних розмовних застарілих висловів, таких як *deuce take it, gambling hell*:

(39) *Deuce take it, you are no longer Basset* (BG, URL).

(40) *As opposed to some gambling hell, or backwater slum, or wherever it was you chose to fuck about for God knows whatever reason* (BG, URL).

6. характеристика персонажів: таку функцію реалізовують застарілі образні вирази, метою яких є позитивна або негативна характеристика осіб. Прикладами слугують вирази *the spinster, the bucks and pinks, lightskirts, capital-r-rake*.

(41) *Tonight, we shall discover which young ladies might succeed at securing a match, thereby avoiding the dreadful, dismal condition known as "the spinster"* (BG, URL).

(42) *Someone must guard my poor sister from the bucks and pinks, ensure her virtue remains free of any kind of defilement* (BG, URL)

(43) *She's lucky her gentleman agreed to a hasty marriage after she went and ruined herself. Lightskirts* (BG, URL)

(44) *IF this former Capital-R-Rake is, indeed, ready to flourish* (BG, URL).

Отже, нами було виокремлено такі функції історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони»:

1. відтворення місцевого (національного) колориту застосовано у 45% прикладів. Місцевий колорит відтворюють такі історизми, як титули, шанобливі звертання до високоповажних осіб, найменування професій, родів занять, характерних для Англії XIX століття, історизми, що номінують грошові реалії та

одиниці виміру, історизми на позначення особливостей життя вищого світу Англії XIX століття;

2. відтворення історичного колориту застосовано у 27% прикладів. Цю функцію утворюють численні згадки історичних місць, де відбувались ті чи інші події, згадки історичних постатей, історизми, що описують події, характерні для суспільства в той чи інший період;

3. естетизація деталей застосовано у 9% прикладів. Дана функція реалізується засобами деталізації тих предметів, якими користувались особи вищого світу у період, що репрезентовано у серіалі (XIX ст.). Естетизація деталей реалізована також засобами використання найменувань елементів одягу;

4. маркер чужої культури застосовано у 5% прикладів;

5. підвищення експресивності застосовано у 5% прикладів;

6. характеристика персонажів застосовано у 9% прикладів. Таку функцію реалізують застарілі образні вирази, метою яких є позитивна або негативна характеристика осіб.

Результати статистичного аналізу наведено на рис. 2.2.

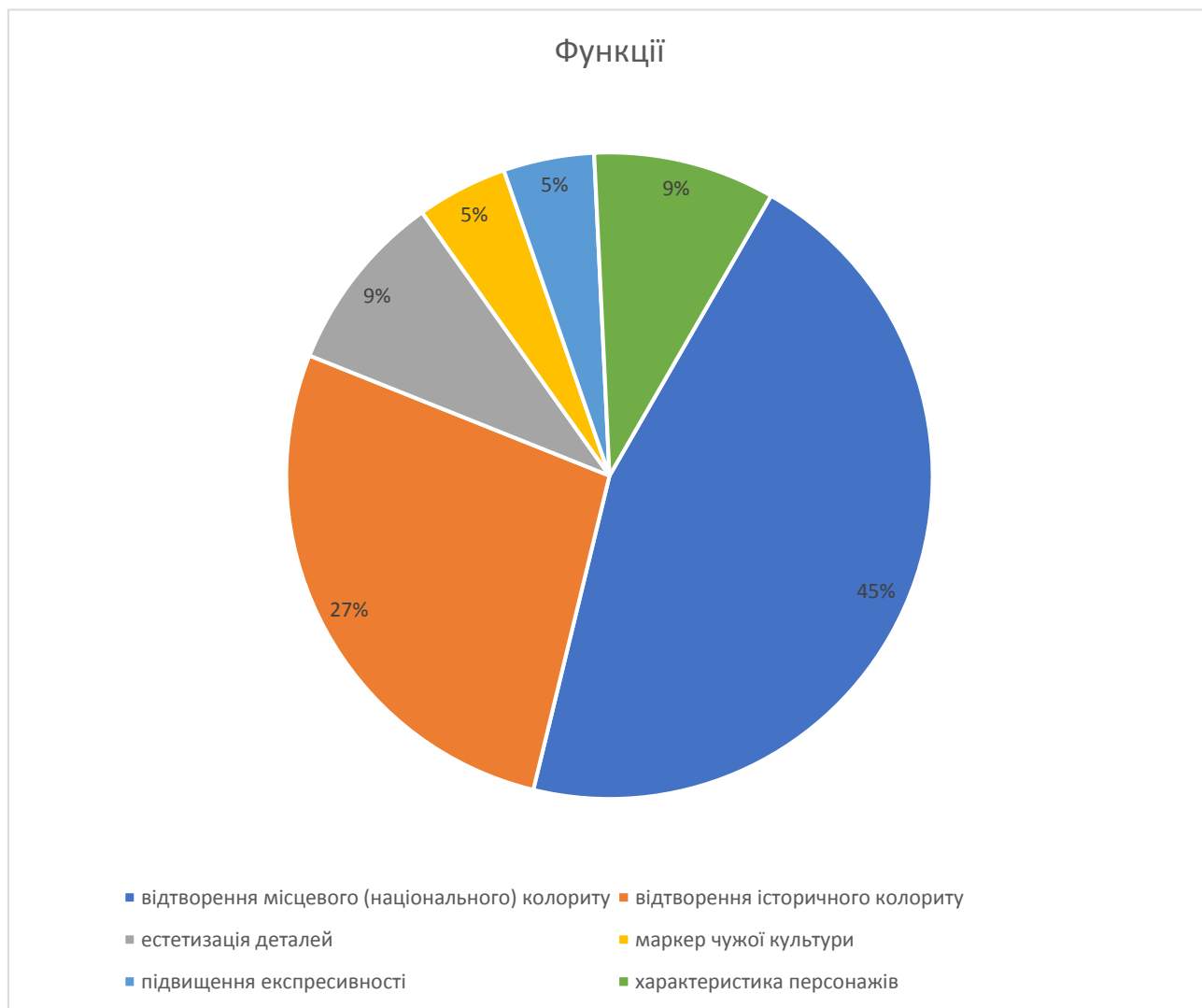

Рис. 2.2 – Результати статистичного дослідження

Висновки до розділу 2

В другому розділі було здійснено аналіз лінгвістичні особливості вживання історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони». В рамках аналізу, нами було виокремлено такі типи історично-маркованої лексики: найменування титулів, які було застосовано у 21% прикладів; звертання до жінок та чоловіків, батьків, які було застосовано у 13% прикладів; шанобливі звертання до осіб, що мають високий статус, які було застосовано у 8% прикладів; найменування відділів королівського двору, які було застосовано у 4% прикладів; характеристики осіб, які було застосовано у 12% прикладів; застарілі розмовні фрази, які було застосовано у 2% прикладів; історичні місця, які було застосовано у 6% прикладів; явища, характерні для минулого, які було

застосовано у 8% прикладів; історичні постаті, які було застосовано у 10% прикладів; найменування професій, духовних санів, які було застосовано у 4% прикладів; найменування напоїв, продуктів повсякденного вжитку, які було застосовано у 4% прикладів; дії, що належать до вимог етикету, які було застосовано у 2% прикладів; найменування валют, які було застосовано у 2% прикладів; найменування різновидів танців, що танцювались на балах, які було застосовано у 4% прикладів.

До функцій історично-маркованої лексики було віднесено так: 1. відтворення місцевого (національного) колориту застосовано у 45% прикладів. Місцевий колорит відтворюють такі історизми, як титули, шанобливі звертання до високоповажних осіб, найменування професій, родів занять, характерних для Англії XIX століття, історизми, що номінують грошові реалії та одиниці виміру, історизми на позначення особливостей життя вищого світу Англії XIX століття; 2. відтворення історичного колориту застосовано у 27% прикладів. Цю функцію утворюють численні згадки історичних місць, де відбувались ті чи інші події, згадки історичних постатей, історизми, що описують події, характерні для суспільства в той чи інший період; 3. естетизація деталей застосовано у 9% прикладів. Дана функція реалізується засобами деталізації тих предметів, якими користувались особи вищого світу у період, що репрезентовано у серіалі (XIX ст.). 4. маркер чужої культури застосовано у 5% прикладів; 5. підвищення експресивності застосовано у 5% прикладів; 6. характеристика персонажів застосовано у 9% прикладів. Таку функцію реалізують застарілі образні вирази, метою яких є позитивна або негативна характеристика осіб.

РОЗДІЛ 3.

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ІСТОРИЧНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В СЕРІАЛІ *BRIDGERTON* «БРІДЖЕРТОНИ» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Третій розділ присвячено дослідженню особливостей перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бріджертони» українською мовою.

3.1 Переклад засобами прямого відповідника

Розглянувши особливості перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бріджертони», ми виокремили приклади перекладу історично-маркованої лексики засобами прямого відповідника:

(1) *Miss Daphne Bridgerton, presented by her mother, the Right Honorable, the Dowager Viscountess Bridgerton* (BG, URL).

Міс Дафна Бріджертон, у супроводі її матері, високоповажної вдовиці віконтеси Бріджертон (БДЖ, URL)

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено титулом високоповажної особи: *the Right Honorable, the Dowager Viscountess*. При перекладі, титул високоповажної особи було відтворено засобами відповідника – *високоповажної вдовиці віконтеси*.

(2) *And secured three offers the very next day, one from an earl* (BG, URL).

І отримала три пропозиції наступного ж дня, одну – від графа (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано такий титул, що репрезентує групу історично-маркованої лексики, як *earl*. При перекладі, титул було відтворено засобами відповідника в українській мові – *граф*.

(3) *Mary Edgcombe, now the Countess of Fulton, apparently spent the last year living in a cottage hundreds of miles away from her earl* (BG, URL).

Мері Еджкомб, нині графиня Фултонська, подекуть, провела останній рік, живучи в котеджі за сотні миль від свого графа Її – непереливки.

В цьому випадку, історично-марковану лексику також представлено титулом особистості *the Countess*. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм засобами відповідника – *графиня*.

(4) *My condolences, Your Grace, for your father* (BG, URL).

Мої співчуття, Ваша милість, у зв'язку з вашим батьком (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано шанобливе звертання *Your Grace*, яке є історизмом, з огляду на те, що в сучасній мові, такі звертання не використовуються. При перекладі, історично-марковане словосполучення було відтворено засобами відповідника *ваша милість*.

(5) *I'm to host a ball this evening* (BG, URL).

Ти знаєш, я організовую бал сьогодні ввечері (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми *ball*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *бал*.

(6) *But when those vulgar mamas discover that there is an eligible duke present at tonight's fete, I shall be able to keep such a secret no longer* (BG, URL).

Але коли ці вульгарні мама́ дізнаються, що на сьогоднішньому святі присутній вільний герцог, я більше не зможу тримати це у секреті (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено титулом *duke*. При перекладі, титул було відтворено засобами відповідника в українській мові – *герцог*.

(7) *Well, in that case, let us hope his lordship has found himself a new horse* (BG, URL).

Що ж, в такому випадку, будемо сподіватися, що його світлість знайшов собі нового коня (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено шанобливим звертанням до титулованої особи: *his lordship*. При перекладі, звертання до високоповажної особи було відтворено засобами відповідника – *його світлість*.

(8) *Deuce take it, you are no longer Basset* (BG, URL).

Чорт візьми, ти вже не Бассет (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику представлено засобами застарілого розмовного виразу *Deuce take it*. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив застарілий вираз засобами відповідника, проте, сучасного відповідника – *Чорт візьми*.

(9) *I do wonder, Daphne, might we count on the duke at the Crawford ball?*
(BG, URL)

Мені дуже цікаво, Дафна, чи можемо ми розраховувати на герцога на балу у Кроуфордів? (БДЖ, URL)

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми *ball*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *бал*. Також, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

(10) *Our vicar in Somerset was given to hours long sermons* (BG, URL).

Наш вікарій в Сомерсеті любляв багатогодинні проповіді (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено саном священнослужителя: *vicar*. При перекладі, сан було відтворено засобами відповідника – *вікарій*.

(11) *Your Majesty, the royal physician has a report on the king* (BG, URL).

Ваша Величність, королівський лікар має звіт про стан короля (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано шанобливе звертання *Your Majesty*, яке є історизмом, з огляду на те, що в сучасній мові, такі звертання використовуються лише у рідких випадках, по відношенню до королеви та короля Сполученого Королівства Британії. При перекладі, історично-марковане словосполучення було відтворено засобами відповідника *Ваша Величність*.

(12) *I have taken matters in my own hands and sought a special license for my wedding to Miss Bridgerton* (BG, URL).

Я взяв справи у свої руки і отримав спеціальну ліцензію на своє весілля з міс Бріджертон (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованого словосполучення *a special license for my wedding*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *спеціальну ліцензію на своє весілля*.

(13) *I must send felicitations to the new Duke and Duchess of Hastings* (BG, URL).

Я повинен привітати нових герцога і герцогиню Гастінгс (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено титулами високоповажних осіб: *Duke and Duchess*. При перекладі, титули було відтворено засобами відповідників – *герцога і герцогиню*.

(14) *I have no time for a visit to the modiste* (BG, URL).

У мене немає часу на візит до модистки (БДЖ, URL).

(15) *A trip to the modiste during a silk shortage would disabuse you of such notions for good* (BG, URL).

Поїздка до модистки у час дефіциту шовку розвіяє ці уявлення назавжди (БДЖ, URL)

У реченнях оригіналу застосовано таке найменування професії, що репрезентує групу історично-маркованої лексики, як *modiste*. При перекладі, найменування професії було відтворено засобами відповідника в українській мові – *модистка*.

(16) *The castle was built in 1706 for Admiral Thomas, a gift from Her Majesty Queen Anne...* (BG, URL)

Замок був побудований в 1706 році для адмірала Томаса в подарунок від Її Величності Королеви Анни... (БДЖ, URL)

У реченні оригіналу застосовано шанобливе звертання у поєднанні з титулом, як *Her Majesty Queen*, яке є історизмом. При перекладі, історично-марковане словосполучення було відтворено засобами відповідника *Її Величності Королеви*.

(17) *Here. Allow me*

And your curtsy, dearest (BG, URL).

Ось. Дозволь мені.

І реверанс, Люба (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми *curtsy*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *реверанс*.

(18) *His Grace is modest* (BG, URL).

Його світлість дуже скромний (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено шанобливим звертанням *His Grace*. При перекладі, звертання було відтворене засобами відповідника в українській мові – *Його світлість*.

(19) *To refresh myself, Your Highness* (BG, URL).

Освіжитися, Ваша високосте (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано шанобливе звертання *Your Highness*, яке є історизмом, з огляду на те, що в сучасній мові, такі звертання не використовуються. При перекладі, історично-марковане словосполучення було відтворено засобами відповідника *Ваша високосте*.

(20) *If course, there are only two reasons to procure a special license and race to the altar* (BG, URL).

Звичайно, існує тільки дві причини придбати спеціальну ліцензію і поквапитись до віттаря (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено лексемою *the altar*, яка є метафоричним описом укладання шлюбу. При перекладі, лексему було відтворено засобами відповідника в українській мові – *віттар*.

(21) *She will need a new pelisse too* (BG, URL).

Ще, потрібна нова перелина (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено найменуванням елементу одягу: *pelisse*. При перекладі, найменування елементу одягу було відтворено засобами відповідника – *перелина*.

(22) *Four nightdresses, perhaps?* (BG, URL)

Чотири нічні сорочки (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику також представлено найменуванням одягу *nightdresses*. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм засобами відповідника – *нічні сорочки*.

(23) *I do not recall leaving the ballroom* (BG, URL).

Я наче на виходила з бальної зали (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми *ballroom*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *бальна зала*.

(24) *In a matter of days, I am to be a duchess, and you shall be just as you are now, unmarried and untitled* (BG, URL).

Вже за кілька днів, я буду герцогинею. А ти, залишишся такою ж, як зараз – незаміжньою і без титулу (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено титулом високоповажної особи: *duchess*. При перекладі, титул високоповажної особи було відтворено засобами відповідника – *герцогиня*.

(25) *For someone who hates ballgowns...* (BG, URL).

Для того, хто ненавидить бальні сукні... (БДЖ, URL).

Приклад демонструє застосування історично-маркованої лексеми *ballgowns*. При перекладі, історизм відтворено засобами українського відповідника – *бальні сукні*.

(26) *Which reminds me, our carriages must be polished to a shine, and the horses' manes braided* (BG, URL).

Наші карети треба відполірувати до блиску, а коням заплести гриви (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено лексемою *carriages*. При перекладі, лексему було відтворено засобами відповідника в українській мові – *карети*.

(27) *The Earl of Stafford and the Marquess of Finley* (BG, URL).

Граф Стаффорд і маркіз Фінлі (БДЖ, URL)

В цьому випадку, історично-марковану лексику представлено титулами особистостей – *earl, marquess*. при перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм *earl* засобами відповідника – *граф*. При перекладі титулу *marquess*, було застосовано трансформацію транскрибування: *маркіз*.

(28) *Well, every baron has a bastard* (BG, URL).

Ну, всі барони мають байстрюків (БДЖ, URL).

У реченні використано історично-марковану лексему *bastard*. В українському перекладі було застосовано відповідник лексеми *байстрюк*.

Отже, було виокремлено значну кількість прикладів історично-маркованої лексики, яку було відтворено засобами прямого відповідника.

3.2 Застосування прийомів транскодування

При перекладі серіалу широко застосовуються прийоми транскодування для відтворення історично-маркованої лексики:

1. Застосування трансформації транскрибування:

(29) *Is she to breathe, mama?* (BG, URL)

А дихати можна, мама́? (БДЖ, URL).

(30) *Indeed, a love as pure as what Mama and Papa once shared* (BG, URL).

Кохання справжнє, як у наших мама́ і папа́ колись (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано такі лексеми, що репрезентує групу історично-маркованої лексики, як *mama, papa*, які є характерними для англійського вищого світу часів 18-19 ст. При перекладі, лексеми було відтворено засобами транскрибування в українській мові – *мама́, папа́*.

(31) *Someone may hear us, my lord* (BG, URL).

Хто-небудь може почути нас, мілорде (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику представлено шанобливим звертанням до чоловіків, що мають високий титул *my lord*. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм засобами транскрибування – *мілорд*.

(32) *Every woman is not a lady. Of course not, my lord* (BG, URL).

Не кожна жінка – Леді. Звичайно, ні, мілорде (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано шанобливі звертання *lady, my lord*, які є історизмами, з огляду на те, що в сучасній мові, такі звертання не використовуються. При перекладі, історично-марковані звертання було відтворено засобами трансформації транскрибування – *леді, мілорд*.

(33) *If I recall, my lord, you had just won your first race at Newmarket* (BG, URL).

Наскільки я пам'ятаю, мілорде, ви щойно виграли свою першу гонку в Ньюмаркеті (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Newmarket*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Ньюмаркет*.

(34) *Daphne, Hastings and I know each other from our days at Oxford, days we shall not soon forget* (BG, URL).

Дафна, Гастінгс і я знаємо один одного з часів навчання в Оксфорді, днів, які ми не скоро забудемо (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням історичного місця *Oxford*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *Оксфорд*.

(35) *Callers, ma'am* (BG, URL).

Відвідувачі, мем (БДЖ, URL).

(36) *I shall fetch a glass of raw eggs and garlic, ma'am* (BG, URL).

Я принесу склянку з сирим яйцем і часником, мем (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано таку лексему, що репрезентує групу історично-маркованої лексики, як *ma'am*, яка є характерною для англійського суспільства часів 18–19 ст. При перекладі, лексему було відтворено засобами транскрибування в українській мові – *мем*.

(37) *A most wretched sonnet, indeed.*

Lord Byron he is not (BG, URL).

Відверто огидний сонет.

Лорд Байрон йому не заздрить (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою імені історичної постаті: *Lord Byron*. При перекладі, ім'я історичної постаті було відтворено засобами трансформації транскрибування – *Лорд Байрон*.

(38) *I shall need someone else to seek me a glass of ratafia, then* (BG, URL).

Тоді хтось інший принесе мені келих ратафії (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує алкогольний напій, популярний серед англійського вищого суспільства 18–19 ст. – *ratafia*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *ратафія*.

(39) *So it's 18, not a penny more* (BG, URL).

Отже, 18, і жодним пенні більше (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням валюти *penny*. При перекладі, найменування валюти було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *пенні*.

(40) *And I do say so, considering it was I who taught my sister the cotillion, the quadrille, the waltz* (BG, URL).

А кажу я так тому, що я особисто навчила свою сестру танцювати котильйон, кадрили, і вальс (БДЖ, URL).

(41) *I much prefer a quadrille* (BG, URL).

Я більше віддаю перевагу кадрилі (БДЖ, URL).

Найменування танців також можна віднести до історично-маркованої лексики – *the cotillion, the quadrille, the waltz*. При перекладі, найменування танців, популярних серед вищого суспільства Англії 19 ст., було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *котильйон, кадрили, вальс*.

(42) *I have never been to Prussia, but I have read of its beauty* (BG, URL).

Я ніколи не була у Пруссії, але читала про її красу (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику фрагменту представлено найменуванням історичного місця *Prussia*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *Пруссія*.

(43) *Oh! What a delectable frock! Almost the exact shade of double Gloucester your mother served at tea this afternoon* (BG, URL).

О, яке чудове вбрання! Майже той самий відтінок «подвійного глостеру», що твоя мама подавала сьогодні до чаю (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує колір – *shade of double Gloucester*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування одного з елементів – *відтінок «подвійного глостеру»*.

(44) *Why is this painting here and not at Somerset House?* (BG, URL)

Чому ця картина тут, а не в Сомерсет Гаусі? (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою історичного місця: *Somerset House* – *Сомерсет Гаус*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами трансформації транслітерації та транскрибування – *в Сомерсет Гаусі*.

(45) *You left all of that back in Mayfair* (BG, URL).

Ви залишили все це там, у Мейфері (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Mayfair*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Мейфері*.

(46) *I duel at dawn* (BG, URL).

У мене дуель на світанку (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням події, характерної для суспільства 18–19 століття – *duel*. При перекладі, найменування події було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *дуель*.

(47) *She lives in Greenwich with her husband* (BG, URL).

Вона живе у Грінвічі з чоловіком (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Greenwich*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Грінвіч*.

(48) *Welcome to Clyvedon, Your Grace* (BG, URL).

Ласкаво просимо в Клівдон, ваша світлість (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням історичного місця *Clyvedon*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *Клівдон*.

(49) *Scotland. Gretna Green (BG, URL).*

Шотландія. Гретна-Грін (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено найменуванням історичного місця: *Gretna Green*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами трансформації транскрибування – *Гретна-Грін*.

(50) *Brother, might I be able to join in on the fun this summer at Aubrey Hall?* (BG, URL).

Брате, можна мені приєднатись до веселоців у Обрі Холлі? (БДЖ, URL)

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Aubrey Hall*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Обрі Холл*.

(51) *You think just because Madame Delacroix has a paid occupation, or because she does not reside within Grosvenor Square, she's different (BG, URL).*

Ви думаєте, що тільки тому, що мадам Делакруа має оплачувану професію, або тому, що вона не живе на площі Гросвенор, вона інша (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням історичного місця *Grosvenor Square*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *площа Гросвенор*. Також, приклад свідчить про застосування трансформації перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено при перекладі.

(52) *We worked out that Whistledown delivers her missives to a printers press on Lombard Street, all when the rest of society is distracted by big events, like this one (BG, URL).*

Ми з'ясували, що Вістлдаун доставляє свої повідомлення до друкарні на Ломбард-стріт, і все це в той час, коли решта суспільства відволікається на такі великі події (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою найменування історичного місця: *Lombard Street*. При перекладі, найменування історичного було відтворено засобами трансформації транскрибування – *Ломбард-стріт*.

(53) *She not only plays sitar and maruli, but pianoforte too* (BG, URL).

Грає не лише на ситарі та марулі, і й фортепіано (БДЖ, URL).

Речення демонструє застосування найменування музичних інструментів *sitar and maruli*, які доповнюють групу історично-маркованої лексики. При перекладі, найменування музичних інструментів було передано засобами трансформації транскрибування: *ситара, марулі*.

(54) *A maharajah I would have understood, but the man was no more than a common worker who already had a child* (BG, URL).

Як би то був Магараджа, світ би ще зрозумів, але ні, простий робітник, ще й з дитиною (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику, запозичену з санскриту, представлено шанобливим звертанням до чоловіків, що мають високий титул *maharajah*. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм засобами транскрибування – *Магараджа*.

(55) *I warned her, the streets of Bloomsbury aren't fit for a lady* (BG, URL).

Я її попереджала, що Блумсбері – не місце для леді (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Bloomsbury*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Блумсбері*.

(56) *And if you think you shall inherit a single sovereign now, you are sorely mistaken* (BG, URL).

Якщо думаєш, що успадкуєш від нас хоч суверен, то ти дуже помиляєшся (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням монети *sovereign*. При перекладі, найменування монети було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *суверен*.

(57) *I have hired a team of Bow Street Runners to do a proper investigation* (BG, URL).

Я найняла команду з Боув Стріт, щоб провести справжнє розслідування (БДЖ, URL).

Приклад демонструє застосування історично-маркованої лексеми, яка номінує історичне місце – *Bow Street*. При перекладі, історизм відтворено засобами транскрибування – *Боув Стріт*. Також, було застосовано трансформацію вилучення, з огляду на те, що складову історизму *Runners* було вилучено при перекладі.

(58) *I am almost certain I saw the two of you in the gardens at the Trowbridge ball* (BG, URL).

Я майже впевнена, що я бачила вас двох на балу у Товнбрідж на балу (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено найменуванням історичного місця *Trowbridge*. При перекладі, найменування історичного місця було відтворено засобами застосування трансформації транскрибування – *Товнбрідж*. Також, було використано трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено при перекладі.

(59) *Managed to flee the colonies after serving in Dunmore's regiment* (BG, URL).

Зміг втекти з колонії після служби у Дарнмора в частині (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою імені історичної постаті: *Dunmore*. При перекладі, ім'я історичної постаті було відтворено засобами трансформації транскрибування – *Дарнмор*. Також, було використано трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено при перекладі.

2. Застосування трансформації транслітерації:

(60) *Should your brother wish to be obeyed as Lord Bridgerton, he must act as Lord Bridgerton* (BG, URL).

Якщо твій брат хоче бути лордом Бріджертоном, він має діяти як лорд Бріджертон (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано титул *lord*, який є історизмом. При перекладі, титул було відтворено засобами трансформації транслітерації – *лорд*.

(61) *Lord, nice to see you here!* (BG, URL)

Лорде, як приємно бачити тебе тут! (БДЖ, URL)

У цьому фрагменті так само застосовано титул *lord*, який є історизмом. При перекладі, титул було відтворено засобами трансформації транслітерації – *лорд*.

(62) *Does he have a bastard? It`s nonsense!* (BG, URL)

У нього є бастард? Це нісенітниця! (БДЖ, URL)

У прикладі використано історизм, характерний для королівських часів – *bastard*. При перекладі, історизм перекладено засобами застосування трансформації транслітерації – *бастард*.

(63) *After Appa died, I took it upon myself to manage our affairs* (BG, URL).

Після смерті ана, я взяла всі обов'язки на себе (БДЖ, URL).

В цьому випадку використано лексему *Appa*, яка є історизмом. При перекладі, історизм було відтворено засобами трансформації транслітерації – *ана*.

(64) *And where is Sir George now? Spain.*

He went off to fight with Wellington... (BG, URL).

А де зараз сер Джордж? В Іспанії.

Вирушив битися з Веллінгтоном... (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою імені історичної постаті: *Wellington*. При перекладі, ім'я історичної постаті було відтворено засобами трансформації транслітерації – *Веллінгтон*.

(65) *Well, dear reader, it should seem that all of Grosvenor Square has been left to ponder a rather scandalous question, indeed* (BG, URL).

Ну, шановний читачу, мабуть, здається, що вся площа Гросвенора залишилася роздумувати над справді досить скандальним питанням (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику представлено найменуванням історичного місця Grosvenor. При перекладі, перекладач кінострічки відтворив історизм засобами транслітерації – Гросвенор.

(66) *Leander swam Abydos to Sestos every single night in complete darkness just to see his love. Leander also lost his way and drowned* (BG, URL).

Леандр перепливав з Абідоса в Сестос щонаочі в повній темряві тільки для того, щоб побачити свою любов. Леандр теж заблукав і потонув (БДЖ, URL).

В цьому випадку, історично-марковану лексику представлено згадкою імені історичної постаті: *Leander*. При перекладі, ім'я історичної постаті було відтворено засобами трансформації транслітерації – Леандр.

(67) *Lady Delilah can barely string a sentence together and Miss Goodrum thought that Napoleon fights for the Spanish* (BG, URL).

Леді Делайла і двох слів до купи не зв'яже через нерви, а Міс Гудрум думає, що Наполеон воює за іспанців (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено згадкою імені історичної постаті: *Napoleon*. При перекладі, ім'я історичної постаті було відтворено засобами трансформації транслітерації – Наполеон.

Отже, прийоми транскодування є важливими засобами відтворення історично-маркованої лексики, зважаючи на те, що вони охоплюють широку групу прикладів.

3.3 Застосування лексичних трансформацій у відтворенні українською мовою історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Бліджертони»

Нами було виокремлено численні приклади застосування лексичних трансформацій у перебігу відтворення історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Бліджертони» українською мовою:

1. Диференціація:

(68) *She came of age on a farm, she has a mere four-figure dowry, and as for her appearance...* (BG, URL).

Її виховували на фермі, у неї – посаг з трьома нулями (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу використано такий історизм, як *four-figure dowry*. При перекладі, історизм відтворено засобами застосування трансформації диференціації, так як числівник *four* було замінено числівником *три*. Також, було застосовано трансформацію перестановки, так як порядок слів було змінено.

(69) *Rose, you are the future duchess's lady's maid* (BG, URL).

Ви – головна помічниця майбутньої герцогині (БДЖ, URL).

Приклад демонструє застосування такої історично-маркованої лексеми, як *maid*. В українській мові, лексема має відповідник «прислуга», проте, при перекладі застосовано лексему *помічниця*. Отже, при перекладі було застосовано трансформацію диференціації.

(70) *No chaperone in sight* (BG, URL).

Жодного супроводу не було (БДЖ, URL).

В цьому випадку, у якості історизму застосовано таку лексему, як *chaperone*. В українській мові, лексема має відповідник «компаньйонка». Проте, перекладач вирішив використати трансформацію диференціації, застосувавши варіант перекладу *супровід*.

(71) *And bring me a list of the peerage* (BG, URL).

І принесіть мені Книгу Перів (БДЖ, URL).

У цьому реченні використано словосполучення-історизм *a list of the peerage*. При перекладі, перекладач замінює лексему *list* на лексему *Книга*. Отже, було застосовано трансформацію диференціації.

(72) *They had a special license, thought* (BG, URL).

Я думав, що вони мають шлюбну ліцензію (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу використано такий історизм, як *a special license*. При перекладі, історизм відтворено засобами застосування трансформації диференціації, так як лексему *special* було замінено лексемою *шлюбна*.

(73) *Take your chaperone* (BG, URL).

Візьми з собою служницю (БДЖ, URL).

Приклад демонструє застосування такої історично-маркованої лексеми, як *chaperone*. В українській мові, лексема має відповідник «компаньйонка», проте, при перекладі застосовано лексему *служниця*. Отже, при перекладі було застосовано трансформацію диференціації.

(74) *London's marriage-minded misses are presented to Her Majesty the Queen* (BG, URL).

Адже сьогодні, лондонські леді, які мріють про заміжжя, будуть представлені Її Величності королеві (БДЖ, URL)

В цьому випадку, у якості історизму застосовано таку лексему, як *misses*. В українській мові, лексема може бути транскрибована, як «міс». Проте, перекладач вирішив використати трансформацію диференціації, застосувавши варіант перекладу *леді*.

(75) *Colin Bridgerton is no more your friend than I am the next Catherine the Great* (BG, URL).

Колін Бріджертон тобі такий друг, як я – нова Катерина Друга (БДЖ, URL).

У цьому реченні використано ім'я історичної постаті *Catherine the Great*. При перекладі, перекладач замінює лексему *the Great* на лексему *Друга*. Отже, було застосовано трансформацію диференціації: *Катерина Друга*.

(76) *I shall need another if I am to be your second* (BG, URL).

Я наллю ще, бо буду твоїм секундантом (БДЖ, URL).

Фрагмент демонструє застосування історично-маркованої лексеми *second*. При перекладі, історизм відтворено засобами трансформації диференціації, зважаючи на те, що лексему *second* відтворено засобами лексеми з іншим значенням – *секундант*.

3. Калькування:

(77) *Tonight, we shall discover which young ladies might succeed at securing a match, thereby avoiding the dreadful, dismal condition known as "the spinster"* (BG, URL).

Сьогодні ми дізнаємось, яким юним леді вдасться знайти пару, і уникнути жахливого стану, відомого як «стара діва» (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано таке поняття-історизм, як *the spinster*. При перекладі, поняття було відтворено засобами трансформації калькування – *стара діва*.

(78) *Apparently, he has managed our social calendar through June* (BG, URL).

Виявляється, він склав наш соціальний календар до Червня (БДЖ, URL)

Також, було виокремлено використання такого історизму, як *social calendar*. При перекладі, історизм відтворено засобами трансформації калькування – *соціальний календар*.

(79) *As opposed to some gambling hell, or backwater slum, or wherever it was you chose to fuck about for God knows whatever reason* (BG, URL).

На відміну від якогось азартного пекла, або чи убитого кварталу, де він волочився невідомо з якої причини (БДЖ, URL).

Історично-марковану лексику прикладу представлено розмовним виразом *gambling hell*. При перекладі, розмовний вираз було відтворено засобами калькування – *азартне пекло*.

(80) *I knew the marriage market would make rivals of us, but I never thought you capable of being my enemy* (BG, URL).

Я знав, що шлюбний ринок зробить нас суперниками, але я ніколи не думав, що ти здатна стати моїм ворогом (БДЖ, URL).

У наведеному прикладі, історично-марковану лексику представлено таким поняттям, як *the marriage market*. При перекладі, словосполучення було відтворено засобами калькування *шлюбний ринок*.

4. Конкретизація:

(81) *And the delivery boys need a wage increase* (BG, URL).

І збільшити оплату газетарям (БДЖ, URL)

У реченні використано словосполучення-історизм *the delivery boys*. При перекладі, значення словосполучення-історизму, яке є досить широким, було замінено більш вузьким, таким, що конкретизує рід заняття осіб, про яких йдеться – *газетарі*. Отже, було використано трансформацію конкретизації.

5. Генералізація:

(82) *My fists have taken enough pounding from your chin today, Your Dukeship* (BG, URL).

Мої кулаки сьогодні досить натерпіли від вашого підборіддя, герцогу (БДЖ, URL).

У фрагменті оригіналу застосовано шанобливе звертання до високоповажної особи – *Your Dukeship*. При перекладі, шанобливе звертання було відтворено засобами титулу *герцог*. Отже, було застосовано трансформацію генералізації, з огляду на те, що шанобливе звертання було узагальнено засобами застосування титулу.

(83) *Her Majesty's royal stationery. She has written to you, my lady* (BG, URL).

Королева. Вона написала вам, Миледі (БДЖ, URL).

В цьому випадку використано словосполучення-історизм *Her Majesty's royal stationery*. Проте, при перекладі, значення словосполучення було узагальнено, у тексті перекладу використано лише титул *Королева*. Таке узагальнення обумовлене жорсткими часовими обмеженнями кіноперекладу, де не завжди є можливість відтворити довгі титули та складні найменування.

(84) *First, let us see if you actually manage to drag him down that aisle at all* (BG, URL).

Спершу глянемо, чи вдасться тоді затягти його з собою до церкви (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу використано такий історизм, як *aisle*, який метафорично позначає «шлюб». Лексема використовується з метою найменування проходу між рядами у церкві, зокрема, проходу, яким рухається

шлюбна процесія. При перекладі, перекладач відтворив лексему засобами узагальнення *церква*. Отже, було застосовано трансформацію генералізації.

Таким чином, серед лексичних трансформацій було виокремлено такі, як:

- застосування трансформації калькування;
- застосування трансформації диференціації;
- застосування трансформації генералізації;
- застосування трансформації конкретизації.

3.4 Використання граматичних трансформацій у відтворенні українською мовою історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Біджертони»

Розглянемо також і особливості використання граматичних трансформацій у відтворенні українською мовою історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Біджертони». Серед граматичних трансформацій було виокремлено такі, як:

1. Перестановка:

(85) *I hope there's room on your dance card for the two of us* (BG, URL).

Сподіваюся, у вашій танцювальній картці знайдеться місце для нас (БДЖ, URL).

У прикладі, при перекладі історично-маркованого словосполучення *dance card*, було використано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів у реченні було змінено.

(86) *But do you not think the boy bears a passing resemblance to Lady Trowbridge's footman?* (BG, URL).

Але чи не здається вам, що хлопчик трохи схожий на лакея леді Трoубрідж? (БДЖ, URL)

У реченні оригіналу використано таку лексему-історизм, як *footman*. При перекладі, лексему відтворено засобами трансформації перестановки, так як порядок слів було змінено при перекладі.

2. Граматична заміна:

(87) *You cannot duel him* (BG, URL).

Ти не можеш битися з ним на дуелі (БДЖ, URL).

(88) *You are not to duel with Lord Berbrooke. Do you understand me?* (BG, URL)

Жодних дуелей з лордом Бербруком. Ти розумієш мене? (БДЖ, URL)

У реченнях оригіналу, історизм виражено дієсловом *duel*. При перекладі, історизм було передано засобами іменника *дуель*. Отже, при перекладі застосовано трансформацію граматичної заміни, з огляду на те, що порядок слів було змінено *дуель*.

(89) *I was prepared to die on that dueling field* (BG, URL).

Я був готовий загинути на дуелі в полі (БДЖ, URL).

Приклад демонструє застосування такого словосполучення-історизму, як *dueling field*. При перекладі, словосполучення «прикметник + іменник» відтворено засобами «іменник + прийменник + іменник». Отже, було використано трансформацію граматичної заміни.

(90) *So this is why you do not wish to lower your hems?* (BG, URL)

То ось чому ви не хочете опускати поділ? (БДЖ, URL)

У реченні використано історизм *hems*, який представлено формою множини. При перекладі, історизм відтворено формою однини *поділ*. Отже, історизм відтворено засобами застосування трансформації граматичної заміни.

3. Вилучення

(91) *Forgive me, Mama. Might I go promenade for suitors with Eloise?* (BG, URL)

Гаразд, мама. Можна мені прогулятися з Елоїзою? (БДЖ, URL)

У прикладі застосовано словосполучення, яке виражає особливості епохи життя Бріджертонів – *go promenade for suitors*. При перекладі, словосполучення було вилучено, що обумовлене особливостями та часовими обмеженнями кіноперекладу.

(92) *Fresh snuff* (BG, URL).

Принеси свіжу порцію (БДЖ, URL).

У фрагменті застосовано таку лексему, як *snuff*. При перекладі, перекладач вилучає лексему, застосовуючи варіант *принеси свіжу порцію*.

(93) *Take every round that they offer* (BG, URL).

Нехай вони інвестують. Беріть усе, що пропонують (БДЖ, URL).

У реченні прикладу застосовано таку лексему на позначення валюти, як *round*. При перекладі, лексему було вилучено.

Таким чином, серед граматичних трансформацій було виокремлено такі, як:

- перестановки;
- граматична заміна;
- вилучення.

3.5 Лексико-граматичні трансформації як засіб відтворення історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Бліджертони»

Розглянемо також і лексико-граматичні трансформації як засіб відтворення історично-маркованої лексики серіалу *Bridgerton* «Бліджертони». Серед лексико-граматичних трансформацій було виокремлено:

1) трансформація цілісного перетворення:

(94) *The rather industrious viscountess and late viscount having produced four perfectly handsome sons and four perfectly beautiful daughters* (BG, URL).

Це напрочуд плідна сім'я, яка славиться широким вибором красенів-синів і напрочуд вродливих дочок (БДЖ, URL).

У реченні оригіналу застосовано такі історизми-титули, як *viscountess and late viscount*. При перекладі, перекладач відтворює словосполучення засобами описового перекладу, використовуючи словосполучення *плідна сім'я*. Отже, було застосовано трансформацію цілісного перетворення.

2) описовий переклад:

(95) *Someone must guard my poor sister from the bucks and pinks, ensure her virtue remains free of any kind of defilement* (BG, URL).

Хтось мусить охороняти мою бідолошну сестру від аферистів, подбати за тим, щоб її честь не постраждала (БДЖ, URL).

У фрагменті використано таке словосполучення-історизм, як *the bucks and pinks*. При перекладі, словосполучення було відтворено засобами описового перекладу, так як його значення було описано – *аферисти*.

(96) *She's lucky her gentleman agreed to a hasty marriage after she went and ruined herself. Lightskirts* (BG, URL).

Це щастя, що джентльмен погодився на поспішний шлюб після того, як вона зіпсувала себе. Вульгарщина (БДЖ, URL).

У реченні було застосовано історично-марковану лексему *lightskirts*. Лексема використовується на позначення дівчат легкої поведінки. Зважаючи на суворі правила спілкування дівчат та хлопців вищого суспільства епохи Бріджертонів, дівчина вважалась «зіпсованою» навіть якщо вона випадково залишилась наодинці з хлопцем, провівши час за спілкуванням. Її репутація вважалась знищеною, і така дівчина вже не мала перспектив на успішний шлюб. При перекладі, історизм було відтворено засобами трансформації описового перекладу, з огляду на те, що його значення було передано лексемою *вульгарщина*

(97) *A bushel of tomatoes, perhaps* (BG, URL).

Як щодо кошика помідорів, наприклад? (БДЖ, URL)

У прикладі оригіналу було використано одиницю виміру *bushel*. Згідно визначення словника Oxford Dictionary (OD, URL), *bushel* – ємність, рівна 8 галонів (еквівалент 36,4 літра), використовується для зберігання кукурудзи, фруктів, рідин, тощо. При перекладі, перекладач описує одиницю виміру засобами приблизного об'єму, який ця одиниця виміру характеризує – *кошик*.

(98) *That team of Bow Street Runners was all your brilliance, was it not?* (BG, URL).

Та команда професійний слідчих, то ж була ваша підказка, я вгадала? (БДЖ, URL).

Фрагмент репрезентує застосування такого словосполучення на позначення історичних реалій, як *Bow Street Runners*. *Bow Street Runners* – співробітники правоохоронних органів магістратського суду Боу-стріт у Вестмінстері, перша професійна поліція Лондона (OD, URL). При перекладі, історичні реалії було відтворено засобами описового перекладу, з метою відтворити зміст історизмів – *команда професійний слідчих*.

(99) *IF this former Capital-R-Rake is, indeed, ready to flourish* (BG, URL).

Колишній гувльвіса столиці може стати примірним чоловіком (БДЖ, URL).

У фрагменті використано таке словосполучення-історизм, як *Capital-R-Rake*. Історизм має таке значення, як «привабливий негідник» (OD, URL). При перекладі, словосполучення було відтворено засобами описового перекладу, так як його значення було описано – *гульвіса столиці*.

(100) *Don't say he is a moostrooper. I don't believe* (BG, URL).

Не кажіть, що він – злочинець. Я не вірю (БДЖ, URL).

У реченні було застосовано історично-марковану лексему *moostrooper*. Згідно визначення словника Oxford Dictionary (OD, URL), *moostrooper* – рейдер у прикордонній країні Англії та Шотландії в середині 17 століття. При перекладі, історизм було відтворено засобами трансформації описового перекладу, з огляду на те, що його значення було передано лексемою *злочинець*.

Отже, групу лексико-граматичних трансформацій представлено засобами трансформації описового перекладу.

Таким чином, серед засобів перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бріджертони» було виокремлено такі, як:

1. переклад засобами відповідника, який було застосовано у 31% прикладів;
2. засоби транскодування:

- застосування трансформації транскрибування, яка була застосована у 36% прикладів;
  - застосування трансформації транслітерації, яка була застосована у 4% прикладів;
3. лексичні трансформації:
- переклад засобами відповідника;
  - застосування трансформації калькування, яка була застосована у 2% прикладів;
  - застосування трансформації диференціації, яка була застосована у 8% прикладів;
  - застосування трансформації генералізації, яка була застосована у 3% прикладів;
  - застосування трансформації конкретизації, яка була застосована у 1% прикладів.
4. граматичні трансформації:
- перестановки, які були застосовані у 2% прикладів;
  - граматична заміна, яка була застосована у 4% прикладів;
  - вилучення, яке було застосовано у 3% прикладів.
5. лексико-граматичні трансформації:
- трансформація цілісного перетворення, яка була застосована у 1% прикладів;
  - описовий переклад, який було застосовано у 5% прикладів.
- Результати статистичного аналізу наведено на рис. 3.1.

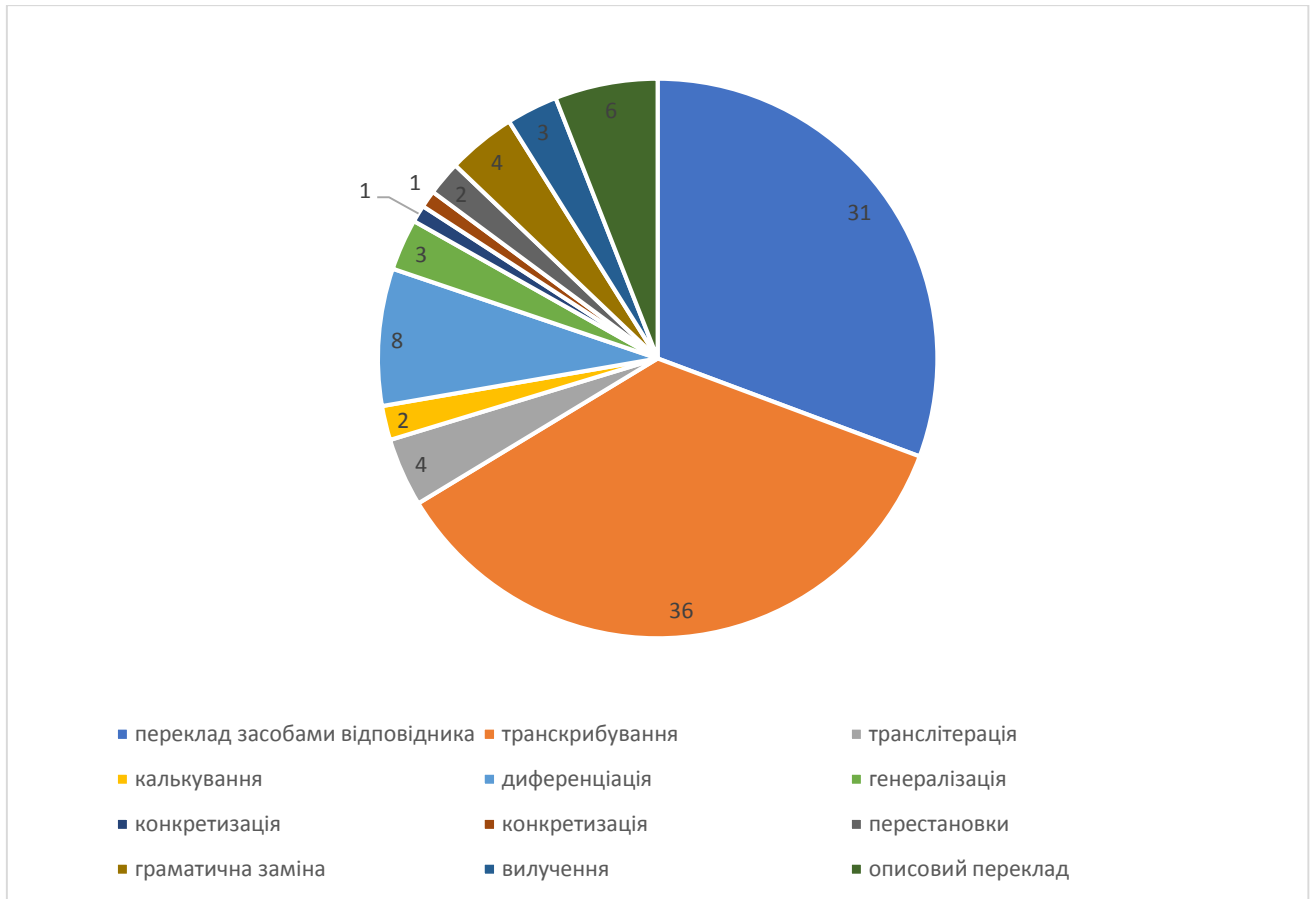

Рис. 3.1 – Результати статистичного дослідження

Отже, встановлено, що найбільш вживаною трансформацією для перекладу історично-маркованої лексики є трансформація транскрибування, яку було вжито у 36% прикладів. Також, частовживаним є переклад засобами відповідника, який було застосовано у 31% прикладів. Менш вживаними є такі трансформації, як трансформація диференціації, яку було застосовано у 8% прикладів, описовий переклад, який було вжито у 6% прикладів, трансформація транслітерації, яку було застосовано у 4% прикладів, граматична заміна, яку було застосовано у 4% прикладів. Найменш вживаними є такі трансформації, як трансформація генералізації, яку було використано у 3% прикладів, трансформація вилучення, яку було вжито у 3% прикладів, трансформація калькування, яку було використано у 2% прикладів, трансформація перестановки, яку було застосовано у 2% прикладів, трансформація конкретизації, яку було застосовано у 2% прикладів, трансформація цілісного перетворення, які було використано у 1% прикладів.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі було проаналізовано особливості перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони» українською мовою. Серед засобів перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони» було виокремлено такі, як:

- лексичні трансформації: переклад засобами відповідника; застосування трансформації транскрибування; застосування трансформації транслітерації; застосування трансформації калькування; застосування трансформації диференціації; застосування трансформації генералізації; застосування трансформації конкретизації;

- граматичні трансформації: перестановки; граматична заміна; вилучення;

- лексико-граматичні трансформації: трансформація цілісного перетворення, описовий переклад.

В ході аналізу було зроблено висновки про те, що найбільш вживаною трансформацією для перекладу історично-маркованої лексики є трансформація транскрибування, яку було вжито у 36% прикладів. Також, частовживаним є переклад засобами відповідника, який було застосовано у 31% прикладів.

Менш вживаними є такі трансформації, як трансформація диференціації, яку було застосовано у 8% прикладів, описовий переклад, який було вжито у 6% прикладів, трансформація транслітерації, яку було застосовано у 4% прикладів, граматична заміна, яку було застосовано у 4% прикладів.

Найменш вживаними є такі трансформації, як трансформація генералізації, яку було використано у 3% прикладів, трансформація вилучення, яку було вжито у 3% прикладів, трансформація калькування, яку було використано у 2% прикладів, трансформація перестановки, яку було застосовано у 2% прикладів, трансформація конкретизації, трансформація цілісного перетворення, які було використано у 1% прикладів.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено дослідженню особливостей перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони» українською мовою. Аналіз теоретичних джерел дозволив встановити, що історизми — це стійкі вирази і окремі значення багатозначних слів, які не мають синонімів або варіантів. Вони відрізняються вузькістю семантики, позначають предмети як матеріального, так і духовного світу минулого. Історизми володіють національно-культурною специфікою, в силу екстралінгвістичних факторів перейшли в пасивний словник. Ці лексичні одиниці достатньо часто зустрічаються в текстах історичної тематики.

Аналіз дозволив виокремити такі характеристики історизмів: 1) історизми є єдиними назвами зниклих предметів і явищ дійсності; 2) історизми не мають паралелей в сучасній мові; 3) історизми виконують головним чином номінативну функцію; 4) історизми використовуються як засоби стилізації, як вказівка на віддалену епоху з метою розширення горизонту епохи твору; 5) історизми не мають своїх семантичних еквівалентів.

Аналіз теоретичних джерел показав, що історично-маркована лексика відноситься до розряду безеквівалентної лексики. Встановлено, що ресурсами відтворення історично маркованої лексики можуть бути: неологізми; рідко вживані слова; книжна лексика; слова з забарвленням урочистості; застарілі слова, що використовуються в сучасній літературній мові; поетичні слова; стилістичні, словотворчі, лексикофонетичні, семантичні архаїзми, тощо. Також, до таких засобів дослідники відносять лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації.

Було зроблено висновки про те, що кінодискурс — це багаторівневе мультимодальне поєднання вербальної та аудіальної складової, засноване на комплексі світоглядних, соціокультурних та поведінкових моделей, та яке характеризується розширеною типологією, цільовою орієнтацією та специфічними особливостями мови.

В ході дослідження типів історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони», нами було виокремлено такі її різновиди: найменування титулів, які було застосовано у 21% прикладів; звертання до жінок та чоловіків, батьків, які було застосовано у 13% прикладів; шанобливі звертання до осіб, що мають високий статус, які було застосовано у 8% прикладів; найменування відділів королівського двору, які було застосовано у 4% прикладів; характеристики осіб, які було застосовано у 12% прикладів; застарілі розмовні фрази, які було застосовано у 2% прикладів; історичні місця, які було застосовано у 6% прикладів; явища, характерні для минулого, які було застосовано у 8% прикладів; історичні постаті, які було застосовано у 10% прикладів; найменування професій, духовних санів, які було застосовано у 4% прикладів; найменування напоїв, продуктів повсякденного вжитку, які було застосовано у 4% прикладів; дії, що належать до вимог етикету, які було застосовано у 2% прикладів; найменування валют, які було застосовано у 2% прикладів; найменування різновидів танців, що танцювались на балах, які було застосовано у 4% прикладів.

До функцій історичної лексики у тексті серіалу було віднесено: функцію відтворення місцевого (національного) колориту, яку було застосовано у 45% прикладів; функцію відтворення історичного колориту, яку було застосовано у 27% прикладів; функцію естетизації побутової деталі, яку було застосовано у 9% прикладів; функцію маркера чужої культури, яку було застосовано у 5% прикладів; функцію посилення експресивності, яку було застосовано у 5% прикладів.

Також, у роботі було проаналізовано особливості перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони» українською мовою. Серед засобів перекладу історично-маркованої лексики в серіалі *Bridgerton* «Бриджертони» було виокремлено такі, як: переклад засобами відповідника застосовано, який було використано у 31% прикладів; трансформація транскрибування, яку було застосовано у 36% прикладів; трансформація транслітерації, яку було використано у 4% прикладів; трансформація

калькування, яку було використано у 2% прикладів; трансформація диференціації, яку було застосовано у 8% прикладів; трансформація генералізації, яку було застосовано у 3% прикладів; трансформація конкретизації, яку було застосовано у 1% прикладів; трансформація цілісного перетворення, яку було застосовано у 1% прикладів; перестановки було використано у 2% прикладів; граматична заміна застосована у 4% прикладів; вилучення застосовано у 3% прикладів; описовий переклад застосовано у 6% прикладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна С. М. (2013). Сутність та особливості поняття «інформаційна компетентність перекладача» *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*. 4 (57). С. 5–12.
2. Англомовні елементи наукової праці: назва, анотація, резюме: A Practical Guide to Writing Research Paper Titles, Abstracts, Summaries: навчальний посібник / Харк. держ. акад. культури; розробники: О. С. Частник, С. В.Частник. Х. : ХДАК. (2016). 78 с.
3. Бідасюк Н. В. (2012). Синхронний аудіовізуальний переклад : виклики професії. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Филология. Социальные коммуникации* : [науч. журн.]. Симферополь : ТНУ им. Вернадского. Т. 25 (64). №4. Ч. 1. С. 48–52.
4. Верба Л. Г. (2004). Історія англійської мови: посіб. для студ. та викл. вищ. навч. закладів. Вінниця: Нова кн. 304 с.
5. Волошина А. (2000). Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури. Наукові записки. Випуск XXVI. С: *Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. С. 56 – 64.
6. Гаврилюк С. В. (2016). Shakespearean Impact on the English Language. Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи: матеріали I всеукр. наук.-метод. конф., м. Шостка, 21 квіт. 2016 р. Суми: СумДУ. С. 91-92.
7. Гайдученко Г. М. (2021). Історизми та архаїзми як основні виражальні засоби історичної стилізації. Відновлено з <https://cutt.ly/ITjTl4e>
8. Головач Т. (2017). Екзотична лексика в теоретичному ракурсі. *Іноземна філологія*. Вип. 130. С. 37–44
9. Голубовська І. О. (2004). Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. 2-е вид., виправ. і доповн. К. : Логос. 284 с.
10. Демецька В., Федорченко О. (2010). До проблеми перекладу кінотекстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія*

“Лінгвістика”: збірник наукових праць. Розділ IV Херсон: видавництво ХДУ. С. 239–243

11. Дубенко О. Ю. (2005). Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА. 224 с.
12. Єфімов Л. П. (2004). Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. Учбово-методичний посібник. Вінниця: Нова Книга. 240 с.
13. Загнітко А. П. (2007). Лінгвістика тексту: теорія і практикум. Донецьк: ТОВ „Юго-Восток, Лтд“. 313 с.
14. Зорівчак Р. П. (2008). Статус реалії як перекладознавчого терміна. Теорія и практика переклада. Київ. С. 23
15. Зорівчак Р. П. (1989). Реалія і переклад. Львів: Вид-во при Львів. ун-ті. 216 с.
16. Каліщак Т. Т., Радецька С. В. (2017). Особливості перекладу фільму "Eyes wide shut" ("з широко закритими очима") на українську мову за допомогою субтитрів. *Філологічні науки*. Книга 1. 309 с.
17. Карабан В. І. (2003). Переклад з української мови на англійську мову: навчальний посібник-довідник. Вінниця: Нова Книга. 608 с.
18. Карабан В. І., Мейс Дж. (2003). Переклад з української мови на англійську мову. Вінниця: Нова книга. 608 с.
19. Кияк Т. Р. (2006). Теорія і практика перекладу. Німецька мова. Вінниця: Нова книга. 586 с.
20. Колоїз Ж. В. Лексичні архаїзми у творчій спадщині Івана Нечуя-Левицького. Відновлено з <https://core.ac.uk/download/pdf/268531718.pdf>
21. Корунець І. В. (2004). Порівняльна типологія української та англійської мов. Навчальний посібник. Вінниця : Нова книга. 464 с.
22. Кочерган М. П. (1999). До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. *Проблеми зіставної семантики. Збірник статей*

за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики 23-25 вересня 1999р. К. С. 42–45.

- 23.Кривонос Я. (2010). Нормативні проблеми українського перекладу американської кінопродукції. *Лінгвістика. Збірник наукових праць № 1 (19)*. Луганськ: ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”. С.176–181
- 24.Кузенко Г. М. (2017). Кінопереклад як особливий вид художнього перекладу (на матеріалі англійської мови). *II Одеський лінгвістичний вісник : [наук.-практ. журнал]*. Одеса. №9.Т.3.С. 70–74.
- 25.Кухаренко В. А. (2000). Практикум з стилістики англійської мови. Вінниця: Нова книга. – 160 с.
- 26.Ласінська Т. А. (2018). Ресурси відтворення англомовних архаїзмів та історизмів українською мовою. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VI(46), Issue: 159. С. 31—33
- 27.Левченко Г. І. (2012). Історизми й архаїзми як основні виражальні засоби історичної стилізації. Молодий науковець XXI століття: матеріали Всеукраїн. науковопрактичної кон-ції молодих науковців. Кривий Ріг: СПД Залозний. С. 290—292.
- 28.Лонська Л. (2009). Процеси архаїзації та пасивізації лексичних засобів мови. *Мовознавчий вісник: зб. наук. праць*. Черкаси. Вип. 9. С. 201—212.
- 29.Матківська Н. А. (2015). Питання методології дослідження аудіовізуального перекладу. *II Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: «Філологічні науки» (мовознавство)*.Дрогобич. №3. С. 147—152.
- 30.Мельник А. П. (2015). Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. Вип. 58. С. 110—112.
- 31.Перекладацькі трансформації в контексті проблеми еквівалентності. *Нова філологія*. (2014). № 62. С. 70—74.
- 32.Порівняльна стилістика англійської та української мови. Курс лекцій [Текст] : для студ. спец. 035 «Філологія», ступінь бакалавр / М-во освіти і

- науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. ТуганБарановського, каф. іноземної філології та перекладу; І. Ю. Сіягівська. (2018). Кривий Ріг : [ДонНУЕТ]. 60 с.
- 33.Потапенко Н. В. (2018). Становлення і розвиток національної англійської мови у новоанглійський період. *Науковий пошук студентів XXI ст.: актуальні питання гуманітарних і соціально-економічних наук: за матер. IV Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Ізмаїл, 15 лист. 2018 р. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. С. 178—181.
- 34.Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 № 9/98-ВР. Відновлено з <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/uk/ua/ua046uk.pdf>.
- 35.Радецька С. В. (2016). Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу : переваги та недоліки. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки*. Кн. 2. С. 81—84.
- 36.Сітко А., Сичова Ю. Етномовний компонент як відображення національної м
- 37.Софієнко І. В. Становлення кіноперекладу в Україні. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2014. Вип. 50 (2). С. 401—405.
- 38.Єтишов О. А. (2001). Пасивізація окремих груп лексики на сучасному етапі. *Система і структура східнослов'янських мов: зб. наук. праць*. Київ. С. 197—203.
- 39.Тупиця О., Зімакова Л. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. В
- 40.Н
- 41.Чердиченко О. І. (2001). Міжкультурні аспекти перекладу. *Мовні і концептуальні картини світу*. Мова, культура та переклад. 174 с.
- 42.Чернова А. В., Аванесян А. А. (2017). До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. *Дніпродзержинський державний технічний університет*. №3. С. 25—30

в

и

о

д

- 43.Чумак Н. А. (2013). Етнореалія серед інших видів національно-специфічної лексики (на матеріалі етнореалій-галліцизмів у сучасному англomовному публіцистичному дискурсі). *Філологічні трактати*. Том 5, № 2. 114—122
- 44.Anderman, G. (2009). *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen Text*. Palgrave Macmillan. 272 p.
- 45.Baugh A. (2002). *The History of the English Language*. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall. 459 p.
- 46.Bednarek M. (2011). The stability of the televisual character: A corpus stylistic case study. *Telecinematic Discourse: Approaches to the Language of Films and Television Series*. P. 185—204.
- 47.Bordwell D. *Film History: An Introduction*, 3rd Edition 3rd Edition. Retrieved from <https://www.mheducation.com/highered/product/0073514241.html>
- 48.Brannigan John. (1998). *New historicism and cultural materialism*. – New York: Palgrave Macmillan. – 249 pp.
- 49.Crystal D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press. 491 p.
- 50.Denisova I. (2014). *Nonce Words in Fantasy Genre: Lexicographic Aspect*. Linguistic Studies: collection of scientific papers. Donetsk National University. Ed. by A. P. Zahnitko. *DonNU*. Vol. 28. P. 66—73.
- 51.Diaz Cintas J. (2009). *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 272 p.
- 52.Enkvist N. E. (2009). *Linguistic stylistics*. Reprint: Hague [u.a.]: Mouton. 179 p.
- 53.Gao Ch. (2013). The Application of Semantic Field Theory to English Vocabulary Learning. *Theory and Practice in Language Studies*. 3 (11). P. 2030–2035.
- 54.Gelderen E. (2006). *A History of the English Language*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins. 334 p.

55.Hill-Parks E. E. (2010). Discourses of Cinematic Culture and the Hollywood Director: The Development of Christopher Nolan's Auteur Persona. PhD diss., Newcastle University. Retrieved from <https://theses.ncl.ac.uk>

57.Hogg R., Denison D. (2006). A history of the English language. Cambridge: Cambridge University Press. 205 p.

58.Janney R. (2012). Pragmatics and cinematic discourse. *Lodz Papers in Pragmatics*. 8 (1). P. 85—113.

59.Mugglestone L. (2006). The Oxford History of English. Oxford: Oxford University Press. 485 p.

61. R

62.The English Language: A Historical Introduction. Cambridge: Cambridge University Press (2009). 322 p.

63. W

а

в

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

г

А

OD – Oxford Dictionary. Retrieved from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

(

– 2

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

Bloomsbury Academic. 346 p.

А BG – Bridgerton. Retrieved from <https://www.netflix.com/nl/title/80232398>

к в

Д а ѝ

SUMMARY

Ж д The objective of this master’s paper is to identify translation methods for historical and modern translation. From English To Ukrainian Studies Vol. 12, No. 1. Material From “Bridgerton” American series.

i)

Б ч .

The investigation of historically marked lexicon in “Bridgerton” series is a pertinent issue in linguistics and translation studies. This work highlights the significance of this lexical group, which aids in creating an authentic historical context in texts and conveying the spirit of the era through translation. The analysis is based on theoretical concepts of historicisms, their fundamental characteristics and functions.

Historicisms are stable expressions and individual word meanings that denote objects of both material and spiritual aspects of the past. They have narrow semantics, national and cultural specificity which make them an integral part of historical texts. In “Bridgerton” series, historically marked lexicon performs various functions, such as reproducing local (national) coloring, historical context, aestheticizing details, as well as

Various methods and transformations are employed during the translation of historically marked lexicon into the Ukrainian language. Transcription, transliteration, calquing, and other translation techniques enable the conveyance of the semantics and atmosphere of historical expressions. The choice of a specific translation method depends on the context and the specificity of historical terms or phrases.

In this research, a detailed analysis of historically marked lexicon in “Bridgerton” series was conducted and the most effective methods for its translation were determined. The conclusions enhance the understanding of the particularities of this lexical group and improve translation skills. This work is a valuable contribution to the research of historically marked lexicon and will facilitate further investigations in this field.

Therefore, the study of historically marked lexicon in the series “Bridgerton” helps reveal the multifaceted nature of this lexical group and underscores its importance in creating an accurate historical context in translation. The findings will contribute to future research in the linguistic and translation community and aid in refining methods for translating historical texts in the future.

K

a

g

t

u

ДОДАТКИ

№	Оригінал	Переклад	Трансформація
1.	<i>Miss Daphne Bridgerton, presented by her mother, <u>the Right Honorable, the Dowager Viscountess Bridgerton</u> (BG, URL).</i>	<i>Міс Дафна Бріджертон, у супроводі її матері, високоповажної вдовиці віконтеси Бріджертон (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
2.	<i>And secured three offers the very next day, one from an <u>earl</u> (BG, URL).</i>	<i>І отримала три пропозиції наступного ж дня, одну – від <u>графа</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
3.	<i>Mary Edgcombe, now <u>the Countess of Fulton</u>, apparently spent the last year living in a cottage hundreds of miles away from her earl (BG, URL).</i>	<i>Мері Еджкомб, нині графиня Фултонська, подекують, провела останній рік, живучи в котеджі за сотні миль від свого <u>графа</u> Її – непереливки.</i>	Відповідник
4.	<i>My condolences, <u>Your Grace</u>, for your father (BG, URL).</i>	<i>Мої співчуття, <u>ваша милість</u>, у зв'язку з вашим батьком (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
5.	<i>I'm to host a <u>ball</u> this evening (BG, URL).</i>	<i>Ти знаєш, я організовую <u>бал</u> сьогодні ввечері (БДЖ, URL)</i>	Відповідник

6.	<i>But when those vulgar mamas discover that there is an eligible <u>duke</u> present at tonight's fete, I shall be able to keep such a secret no longer (BG, URL).</i>	<i>Але коли ці вульгарні мама́ дізнаються, що на сьогоднішньому святі присутній вільний <u>герцог</u>, я більше не зможу тримати це у секреті (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
7.	<i>Well, in that case, let us hope his <u>lordship</u> has found himself a new horse (BG, URL).</i>	<i>Що ж, в такому випадку, будемо сподіватися, що <u>його</u> <u>світлість</u> знайшов собі нового коня (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
8.	<i>- <u>Deuce take it</u>, you are no longer Basset (BG, URL).</i>	<i>- <u>Чорт візьми</u>, ти вже не Бассет (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
9.	<i>I do wonder, Daphne, might we count on the duke at the <u>Crawford ball</u>? (BG, URL)</i>	<i>Мені дуже цікаво, Дафна, чи можемо ми розраховувати на герцога на <u>балу</u> у Кроуфордів? (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
10.	<i>Our <u>vicar</u> in Somerset was given to hours long sermons (BG, URL).</i>	<i>Наш <u>вікарій</u> в Сомерсеті любляв багатогодинні проповіді (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
11.	<i><u>Your Majesty</u>, the royal physician has a report on the king (BG, URL).</i>	<i><u>Ваша Величність</u>, королівський лікар має</i>	Відповідник

		<i>звіт про стан короля</i> (БДЖ, URL)	
12.	<i>I have taken matters in my own hands and sought <u>a special license for my wedding to Miss Bridgerton</u> (BG, URL).</i>	<i>Я взяв справи у свої руки і <u>отримав спеціальну ліцензію на своє весілля з міс Бріджертон</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
13.	<i>I must send felicitations to the <u>new Duke and Duchess of Hastings</u> (BG, URL).</i>	<i>Я повинен привітати нових <u>герцога і герцогиню Гастінгс</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
14.	<i>I have no time for a visit to the <u>modiste</u> (BG, URL).</i>	<i>У мене немає часу на візит до <u>модистки</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
15.	<i>A trip to the <u>modiste</u> during a silk shortage would disabuse you of such notions for good (BG, URL).</i>	<i>Поїздка до <u>модистки</u> у час дефіциту шовку розвіяс ці уявлення назавжди (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
16.	<i>The castle was built in 1706 for Admiral Thomas, a gift from <u>Her Majesty Queen Anne...</u> (BG, URL).</i>	<i>Замок був побудований в 1706 році для адмірала Томаса в подарунок від Її <u>Величності Королеви Анни...</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
17.	<i>- Here. Allow me - And your curtsy, dearest (BG, URL).</i>	<i>- Ось. Дозволь мені. - І твій <u>реверанс</u>, Люба (БДЖ, URL)</i>	Відповідник

18.	<i>His <u>Grace</u> is modest (BG, URL).</i>	<i>Його <u>світлість</u> дуже скромний (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
19.	<i>To refresh myself, <u>Your Highness</u> (BG, URL).</i>	<i>освіжитися, ваша високосте (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
20.	<i>If course, there are only two reasons to procure a special license and <u>race to the altar</u> (BG, URL).</i>	<i>Звичайно, існує тільки дві причини придбати спеціальну ліцензію і <u>поквапитись до вівтаря</u> (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
21.	<i>She will need a new <u>pelisse</u> too (BG, URL).</i>	<i>Ще, потрібна нова <u>перелина</u> (БДЖ, URL).</i>	Відповідник
22.	<i>Four <u>nightdresses</u>, perhaps? (BG, URL)</i>	<i>Чотири <u>нічні сорочки</u> (БДЖ, URL).</i>	Відповідник
23.	<i>I do not recall leaving the <u>ballroom</u> (BG, URL).</i>	<i>Я наче на виходила з <u>бальної зали</u> (БДЖ, URL).</i>	Відповідник
24.	<i>In a matter of days, I am to be a <u>duchess</u>, and you shall be just as you are now, unmarried and untitled (BG, URL).</i>	<i>Вже за кілька днів, я буду <u>герцогинею</u>. А ти, залишишся такою ж, як зараз – незаміжньою і без титулу (БДЖ, URL).</i>	Відповідник
25.	<i>For someone who hates <u>ballgowns</u>... (BG, URL).</i>	<i>Для того, хто ненавидить <u>бальні сукні</u>... (БДЖ, URL)</i>	Відповідник
26.	<i>Which reminds me, our <u>carriages</u> must be polished to a shine, and the horses' manes braided (BG, URL).</i>	<i>Наші карети треба відполірувати до блиску, а коням заплести гриви (БДЖ, URL).</i>	Відповідник

27.	<i><u>The Earl of Stafford and the Marquess of Finley</u></i> (BG, URL).	<i>Граф Стаффорд і маркіз Фінлі</i> (БДЖ, URL)	Відповідник, транскрибування
28.	<i>Well, every baron has a <u>bastard</u></i> (BG, URL).	<i>Ну, всі барони мають байстрюків</i> (БДЖ, URL)	Диференціація
29.	<i>Is she to breathe, <u>mama</u>?</i> (BG, URL)	<i>А дихати можна, мамá?</i> (БДЖ, URL)	Транскрибування
30.	<i>Indeed, a love as pure as what <u>Mama</u> and <u>Papa</u> once shared</i> (BG, URL).	<i>Кохання справжнє, як у наших мамá і папá колись</i> (БДЖ, URL)	Транскрибування
31.	<i>Someone may hear us, <u>my lord</u></i> (BG, URL).	<i>Хто-небудь може почути нас, мілорде</i> (БДЖ, URL)	Транскрибування
32.	<i>Every woman is not a <u>lady</u>. Of course not, my <u>lord</u></i> (BG, URL).	<i>Не кожна жінка – Леді. Звичайно, ні, мілорде</i> (БДЖ, URL)	Транскрибування
33.	<i>If I recall, my lord, you had just won your first race at <u>Newmarket</u></i> (BG, URL).	<i>Наскільки я пам'ятаю, мілорде, ви щойно виграли свою першу гонку в <u>Ньюмаркеті</u></i> (БДЖ, URL)	Транскрибування
34.	<i><u>Daphne, Hastings</u> and I know each other from our days at <u>Oxford</u>, days we shall not soon forget</i> (BG, URL).	<i>Дафна, Гастінгс і я знаємо один одного з часів навчання в <u>Оксфорді</u>, днів, які ми не скоро забудемо</i> (БДЖ, URL)	Транскрибування

35.	<i>Callers, <u>ma'am</u> (BG, URL).</i>	<i>Відвідувачі, <u>мем</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
36.	<i>I shall fetch a glass of raw eggs and garlic, <u>ma'am</u> (BG, URL).</i>	<i>Я принесу склянку з сирим яйцем і часником, <u>мем</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
37.	<i>- A most wretched <u>sonnet</u>, indeed. - <u>Lord Byron</u> he is not (BG, URL).</i>	<i>- Відверто огидний <u>сонет</u>. - <u>Лорд Байрон</u> йому не заздрить (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
38.	<i>I shall need someone else to seek me a glass of <u>ratafia</u>, then (BG, URL).</i>	<i>Тоді хтось інший принесе мені келих <u>ратафії</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
39.	<i>So it's 18, not a <u>penny</u> more (BG, URL).</i>	<i>Отже, 18, і жодним пенні більше (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
40.	<i>And I do say so, considering it was I who taught my sister the <u>cotillion</u>, the <u>quadrille</u>, the <u>waltz</u> (BG, URL).</i>	<i>А кажу я так тому, що я особисто навчила свою сестру танцювати <u>котильйон</u>, <u>кадриль</u>, і <u>вальс</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
41.	<i>I much prefer a <u>quadrille</u> (BG, URL).</i>	<i>Я більше віддаю перевагу <u>кадрилі</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
42.	<i>I have never been to <u>Prussia</u>, but I have read of its beauty (BG, URL).</i>	<i>Я ніколи не була у <u>Пруссії</u>, але читала про її красу (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування

43.	<i>Oh! What a delectable frock! Almost the exact shade of <u>double Gloucester</u> your mother served at tea this afternoon (BG, URL).</i>	<i>О, яке чудове вбрання! Майже той самий відтінок «<u>подвійного глостеру</u>», що твоя мама подавала сьогодні до чаю (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
44.	<i>Why is this painting here and not at <u>Somerset House</u>? (BG, URL)</i>	<i>Чому ця картина тут, а не в <u>Сомерсет Гаусі</u>? (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
45.	<i>You left all of that back in <u>Mayfair</u> (BG, URL).</i>	<i>Ви залишили все це там, у <u>Мейфері</u> (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
46.	<i>I <u>duel</u> at dawn (BG, URL).</i>	<i>У мене <u>дуель</u> на світанку (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування
47.	<i>She lives in <u>Greenwich</u> with her husband (BG, URL).</i>	<i>Вона живе у <u>Грінвічі</u> з чоловіком (БДЖ, URL). ‘</i>	Транскрибування
48.	<i>Welcome to <u>Clyvedon</u>, Your Grace (BG, URL).</i>	<i>Ласкаво просимо в <u>Клівдон</u>, ваша світлість (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування
49.	<i>Scotland. <u>Gretna Green</u> (BG, URL).</i>	<i>Шотландія. <u>Гретна-Грін</u> (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування
50.	<i>Brother, might I be able to join in on the fun this summer at <u>Aubrey Hall</u>? (BG, URL).</i>	<i>Брате, можна мені приєднатись до веселоців у <u>Обрі Холлі</u>? (БДЖ, URL)</i>	Транскрибування

51.	<i>You think just because Madame Delacroix has a paid occupation, or because she does not reside within <u>Grosvenor Square</u>, she's different (BG, URL).</i>	<i>Ви думаєте, що тільки тому, що мадам Делакруа має оплачувану професію, або тому, що вона не живе на <u>площі Гросвенор</u>, вона інша (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування
52.	<i>We worked out that Whistledown delivers her missives to a printers press on <u>Lombard Street</u>, all when the rest of society is distracted by big events, like this one (BG, URL).</i>	<i>Ми з'ясували, що Вістлдаун доставляє свої повідомлення до друкарні на <u>Ломбард-стріт</u>, і все це в той час, коли решта суспільства відволікається на такі великі події (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування
53.	<i>She not only plays <u>sitar</u> and <u>maruli</u>, but pianoforte too (BG, URL).</i>	<i>Грає не лише на <u>ситарі</u> та <u>марулі</u>, і й фортепіано (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування
54.	<i>A <u>maharajah</u> I would have understood, but the man was no more than a common worker who already had a child (BG, URL).</i>	<i>Як би то був <u>Магараджа</u>, світ би ще зрозумів, але ні, простий робітник, ще й з дитиною (БДЖ, URL).</i>	Транскрибування

55.	<i>I warned her, the streets of <u>Bloomsbury</u> aren't fit for a lady</i> (BG, URL).	<i>Я її попереджала, що <u>Блумсбері</u> – не місце для леді</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування
56.	<i>And if you think you shall inherit a single <u>sovereign</u> now, you are sorely mistaken</i> (BG, URL).	<i>Якщо думаєш, що успадкуєш від нас хоч <u>суверен</u>, то ти дуже помиляєшся</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування
57.	<i>I have hired a team of <u>Bow Street Runners</u> to do a proper investigation</i> (BG, URL).	<i>Я найняла команду з <u>Боув Стріт</u>, щоб провести справжнє розслідування</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування, вилучення
58.	<i>I am almost certain I saw the two of you in the gardens at the <u>Trowbridge ball</u></i> (BG, URL).	<i>Я майже впевнена, що я бачила вас двох на балу у <u>Товнбрідж</u> на балу</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування, перестановки
59.	<i>Managed to flee the colonies after serving in <u>Dunmore's regiment</u></i> (BG, URL).	<i>Зміг втекти з колонії після служби у <u>Дарнмора</u> в частині</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування, перестановки
60.	<i>Should your brother wish to be obeyed as <u>Lord Bridgerton</u>, he must act as <u>Lord Bridgerton</u></i> (BG, URL).	<i>Якщо твій брат хоче бути <u>лордом</u> <u>Бріджертоном</u>, він має діяти як <u>лорд</u> <u>Бріджертон</u></i> (БДЖ, URL)	Транслітерація

61.	<i>Lord, nice to see you here! (BG, URL)</i>	<i>Лорде, як приємно бачити тебе тут! (БДЖ, URL)</i>	Транслітерація
62.	<i>Does he have a <u>bastard</u>? It`s nonsense! (BG, URL)</i>	<i>У нього є бастард? Це нісенітниця! (БДЖ, URL)</i>	Транслітерація
63.	<i>After <u>Appa</u> died, I took it upon myself to manage our affairs (BG, URL).</i>	<i>Після смерті <u>апа</u>, я взяла всі обов'язки на себе (БДЖ, URL).</i>	Транслітерація
64.	<i>- And where is Sir George now? Spain. He went off to fight with <u>Wellington</u>... (BG, URL).</i>	<i>- А де зараз сер Джордж? В Іспанії. Вирушив битися з <u>Веллінгтоном</u>... (БДЖ, URL).</i>	Транслітерація
65.	<i>Well, dear reader, it should seem that all of <u>Grosvenor Square</u> has been left to ponder a rather scandalous question, indeed (BG, URL).</i>	<i>Ну, шановний читачу, мабуть, здається, що вся <u>площа Гросвенора</u> залишилася роздумувати над справді досить скандальним питанням (БДЖ, URL)</i>	Транслітерація
66.	<i><u>Leander</u> swam <u>Abydos</u> to <u>Sestos</u> every single night in complete darkness just to see his love. Leander also lost</i>	<i><u>Леандр</u> перепливав з <u>Абідоса</u> в <u>Сестос</u> щоночі в повній темряві тільки для того, щоб побачити свою любов. Леандр</i>	Транслітерація

	<i>his way and drowned</i> (BG, URL).	<i>теж заблукав і потонув</i> (БДЖ, URL).	
67.	<i>Lady Delilah can barely string a sentence together and Miss Goodrum thought that <u>Napoleon</u> fights for the Spanish</i> (BG, URL).	<i>Леді Делайла і двох слів до купи не зв'яже через нерви, а Міс Гудрум думає, що <u>Наполеон</u> воює за іспанців</i> (БДЖ, URL).	Транслітерація
68.	<i>She came of age on a farm, she has a mere <u>four-figure dowry</u>, and as for her appearance...</i> (BG, URL).	<i>Її виховували на фермі, у неї – <u>посаг з трьома нулями</u></i> (БДЖ, URL)	Диференціація
69.	<i>Rose, you are the future duchess's lady's <u>maid</u></i> (BG, URL).	<i>Ви – головна <u>помічниця</u> майбутньої герцогині</i> (БДЖ, URL)	Диференціація
70.	<i>No <u>chaperone</u> in sight</i> (BG, URL).	<i>Жодного <u>супроводу</u> не було</i> (БДЖ, URL).	Диференціація
71.	<i>And bring me <u>a list of the peerage</u></i> (BG, URL).	<i>І принесіть мені <u>Книгу Перів</u></i> (БДЖ, URL).	Диференціація
72.	<i>They had a <u>a special license, thought</u></i> (BG, URL).	<i>Я думав, що вони мають <u>шлюбну ліцензію</u></i> (БДЖ, URL).	Диференціація
73.	<i>Take your <u>chaperone</u></i> (BG, URL).	<i>Візьми з собою <u>служницю</u></i> (БДЖ, URL).	Диференціація
74.	<i>London's marriage-minded <u>misses</u> are</i>	<i>Адже сьогодні, лондонські <u>леді</u>, які</i>	Диференціація, відповідник

	<i>presented to Her Majesty the Queen</i> (BG, URL).	<i>мріють про заміжжя, будуть представлені Її Величності королеві</i> (БДЖ, URL)	
75.	<i>Colin Bridgerton is no more your friend than I am the next Catherine the Great</i> (BG, URL).	<i>Колін Бріджертон тобі такий друг, як я – нова Катерина Друга</i> (БДЖ, URL).	Транскрибування, диференціація
76.	<i>I shall need another if I am to be your second</i> (BG, URL).	<i>Я наплю ще, бо буду твоїм секундантом</i> (БДЖ, URL)	Диференціація
77.	<i>Tonight, we shall discover which young ladies might succeed at securing a match, thereby avoiding the dreadful, dismal condition known as "the spinster"</i> (BG, URL).	<i>Сьогодні ми дізнаємось, яким юним леді вдасться знайти пару, і уникнути жахливого стану, відомого як «стара діва»</i> (БДЖ, URL)	Калькування
78.	<i>Apparently, he has managed our social calendar through June</i> (BG, URL).	<i>Виявляється, він склав наш соціальний календар до Червня</i> (БДЖ, URL)	Калькування
79.	<i>As opposed to some gambling hell, or backwater slum, or wherever it was you chose to fuck about for</i>	<i>На відміну від якогось азартного пекла, або чи убитого кварталу, де він волочився невідомо з якої причини</i> (БДЖ, URL)	Калькування

	<i>God knows whatever reason (BG, URL).</i>		
80.	<i>I knew <u>the marriage market</u> would make rivals of us, but I never thought you capable of being my enemy (BG, URL).</i>	<i>Я знав, що шлюбний ринок зробить нас суперниками, але я ніколи не думав, що ти здатна стати моїм ворогом (БДЖ, URL)</i>	Калькування
81.	<i>And <u>the delivery boys</u> need a wage increase (BG, URL).</i>	<i>І збільшити оплату <u>газетарям</u> (БДЖ, URL)</i>	Конкретизація
82.	<i>My fists have taken enough pounding from your chin today, <u>Your Dukeship</u> (BG, URL).</i>	<i>Мої кулаки сьогодні досить натерпіли від вашого підборіддя, <u>герцогу</u> (БДЖ, URL)</i>	Генералізація
83.	<i><u>Her Majesty's royal stationery</u>. She has written to you, my lady (BG, URL).</i>	<i><u>Королева</u>. Вона написала вам, Міледі (БДЖ, URL)</i>	<u>Генералізація</u>
84.	<i>First, let us see if you actually manage to drag him down that <u>aisle</u> at all (BG, URL).</i>	<i>Спершу глянемо, чи вдасться тоді зтягти його з собою до <u>церкви</u> (БДЖ, URL).</i>	Генералізація
85.	<i>I hope there's room on your <u>dance card</u> for the two of us (BG, URL).</i>	<i>Сподіваюся, у вашій танцювальній картці знайдеться місце для нас (БДЖ, URL)</i>	Перестановки
86.	<i>But do you not think the boy bears a passing resemblance to Lady</i>	<i>Але чи не здається вам, що хлопчик трохи схожий на <u>лакея</u> леді</i>	Перестановки

	<i>Trowbridge's <u>footman</u>?</i> (BG, URL).	<i>Троубрідж?</i> (БДЖ, URL)	
87.	<i>You cannot <u>duel</u> him</i> (BG, URL).	<i>Ти не можеш битися з ним на дуелі</i> (БДЖ, URL)	Граматична заміна
88.	<i>You are not <u>to duel</u> with Lord Berbrooke. Do you understand me?</i> (BG, URL)	<i>Жодних <u>дуелей</u> з лордом Бербруком. Ти розумієш мене?</i> (БДЖ, URL)	Граматична заміна
89.	<i>I was prepared to die on <u>that dueling field</u></i> (BG, URL).	<i>Я був готовий загинути <u>на дуелі в полі</u></i> (БДЖ, URL).	Граматична заміна
90.	<i>So this is why you do not wish to lower your <u>hems</u>?</i> (BG, URL)	<i>То ось чому ви не хочете опускати <u>поділ</u>?</i> (БДЖ, URL)	Граматична заміна
91.	<i>Forgive me, Mama. Might I go <u>promenade</u> for <u>suitors</u> with Eloise?</i> (BG, URL)	<i>Гаразд, мама. Можна мені прогулятися з Елоїзою?</i> (БДЖ, URL)	Вилучення
92.	<i>Fresh <u>snuff</u></i> (BG, URL).	<i>Принеси свіжу порцію</i> (БДЖ, URL)	Вилучення
93.	<i>Take every <u>pound</u> that they offer</i> (BG, URL).	<i>Нехай вони інвестують. Беріть усе, що пропонують</i> (БДЖ, URL).	Вилучення
94.	<i>The rather industrious <u>viscountess</u> and late viscount having produced four perfectly handsome sons and</i>	<i>Це напрочуд плідна сім'я, яка славиться <u>широким вибором</u> <u>красенів-синів і</u></i>	Цілісне перетворення

	<i>four perfectly beautiful daughters</i> (BG, URL).	<i>напрочуд вродливих дочок</i> (БДЖ, URL)	
95.	<i>Someone must guard my poor sister from <u>the bucks and pinks</u>, ensure her virtue remains free of any kind of defilement</i> (BG, URL).	<i>Хтось мусить охороняти мою бідолашну сестру від <u>аферистів</u>, подбати за тим, щоб її честь не постраждала</i> (БДЖ, URL)	Описовий переклад
96.	<i>She's lucky her gentleman agreed to a hasty marriage after she went and ruined herself.</i> <i><u>Lightskirts</u></i> (BG, URL).	<i>Це щастя, що джентльмен погодився на поспішний шлюб після того, як вона зіпсувала себе.</i> <i><u>Вульгарщина</u></i> (БДЖ, URL)	Описовий переклад
97.	<i>A <u>bushel</u> of tomatoes, perhaps</i> (BG, URL).	<i>Як щодо <u>кошика</u> помідорів, наприклад?</i> (БДЖ, URL)	Описовий переклад
98.	<i>That team of <u>Bow Street Runners</u> was all your brilliance, was it not?</i> (BG, URL).	<i>Та команда <u>професійний слідчих</u>, то ж була ваша підказка, я вгадала?</i> (БДЖ, URL)	Описовий переклад
99.	<i>IF this former <u>Capital-R-Rake</u> is, indeed, ready to flourish</i> (BG, URL).	<i>Колишній <u>гульвіса</u> столиці може стати примірним чоловіком</i> (БДЖ, URL).	Описовий переклад

100.	<i>Don`t say he is a <u>moostrooper</u>. I don`t believe (BG, URL).</i>	<i>Не кажіть, що він – <u>злочинець</u>. Я не вірю (БДЖ, URL).</i>	Описовий переклад
------	---	--	----------------------